III. ÉVFOLYAM 40. SZÁM — BUDAPEST, 1943. SZEPTEMBER 29.

MAGYAR FUTÁR

RAJNISS FERENC LAPJA

MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA
HF 30

ÁRA: 30 FILLÉR

PROGRAMM A KULACSON IS!

A TRIESZTI KIKÖTÖ

1. Hegykoszorú övezi a várost, amelyben rövid idővel ezelőtt még 90.000 olasz katona teljesített helyőrségi szolgálatot

2. A MIRAMARE-kastély Trieszttől

AZ ADRIA

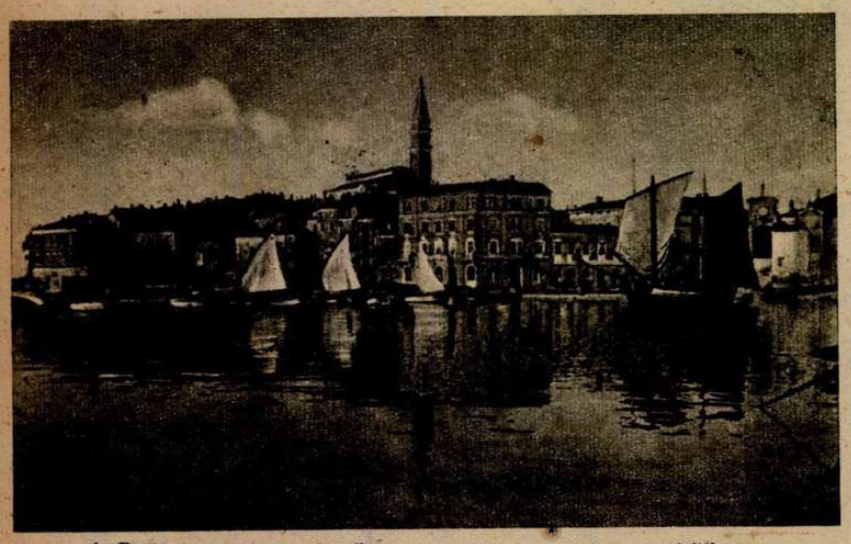

↑ **6.** ROVIGNO KIKÖTÖJE Póla fölött, a Velencei öbölben

PÓLA KIKÖTÖJE

7. Az isztriai félsziget déli csúcsát védi Póla, a tengeri utakat Trieszt és Fiume felé ↓

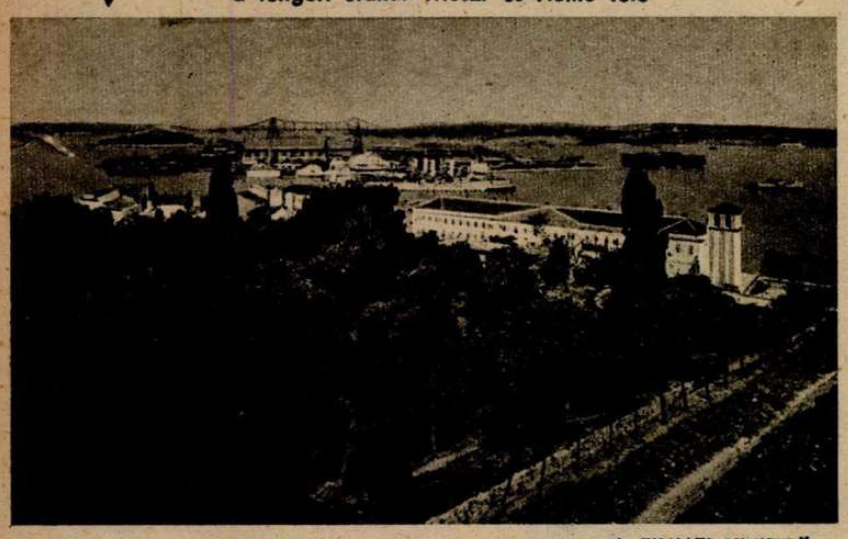

A hadi és politikai események hatása alatt, önkéntelenül elkalandozik az ember szeme az Adriai tenger hegyes, sziklás parti övezete felé, ahol az olasz, horvát, szerb és albán határokat egyetlen védelmi vonalba sodorta a háborús vihar. A trieszti öböltől az otrantói szorosig ma már egységes vezetés irányít minden katonai mozdulatot az Adria partján, — megszervezni a védelmet a Balkán-hegységekben garázdálkodó szerb felkelők és a Jóni tengeren gyülekező angolszász hadiflotta ellen. Európa balkáni várfalának legfontosabb pontjait mutatjuk be ebben a képsorozatban a Magyar Futár olvasóinak.

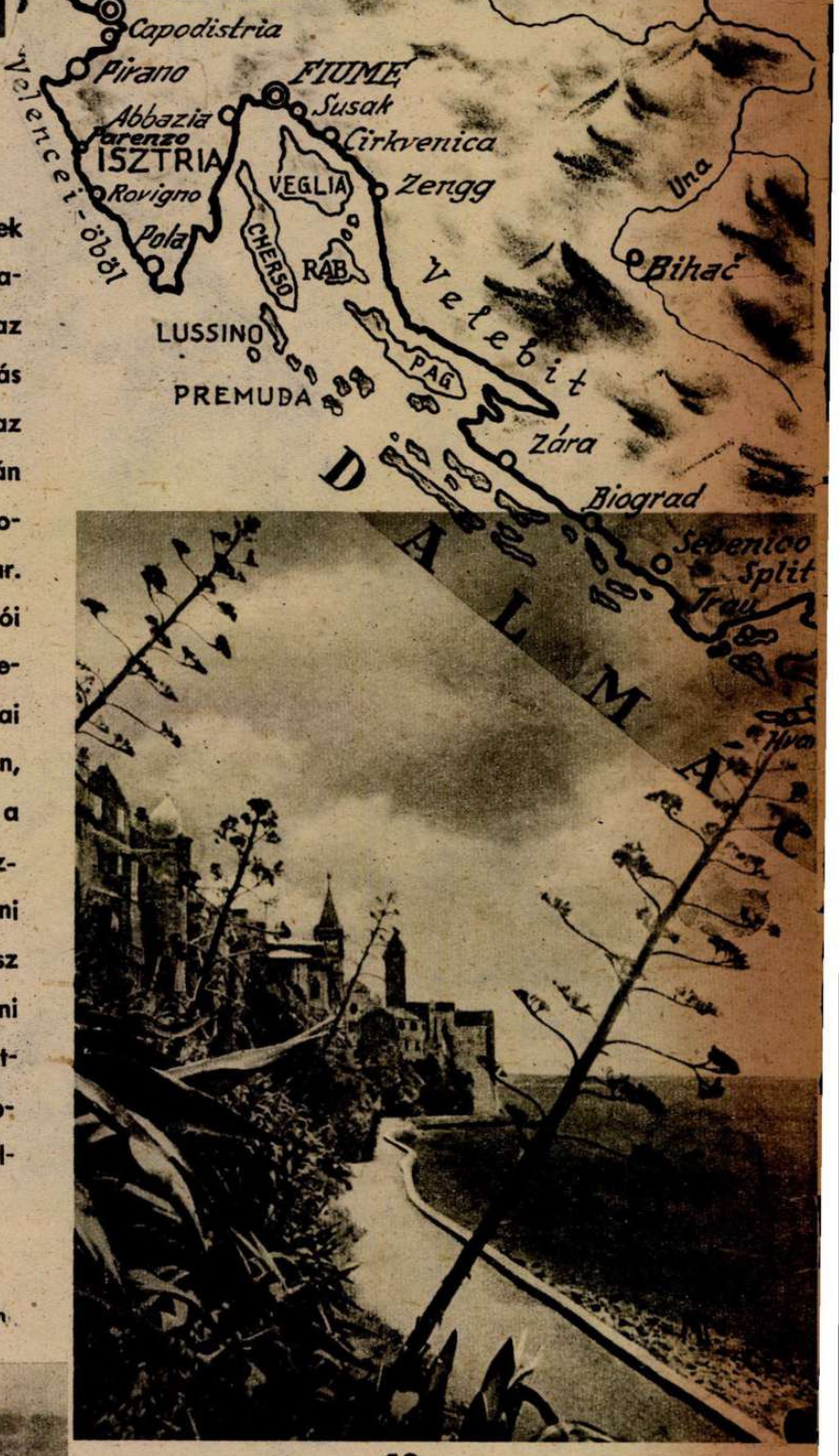

A FIUMEI KIKÖTÖ

8. Az első világháború után a páriskörnyéki békeparancsok romboló hatásának következményeit, a forgalom mesterséges eltolódását, Fiume máig sem heverte ki...

9.

SUSAK

↓ Fiume testvérvárosa

↑ **10.**

RAB (ARBE). A Velebit hegységgel szemben, Rab szigete a fiumei öblöt elzáró szigetcsoporthoz tartozik

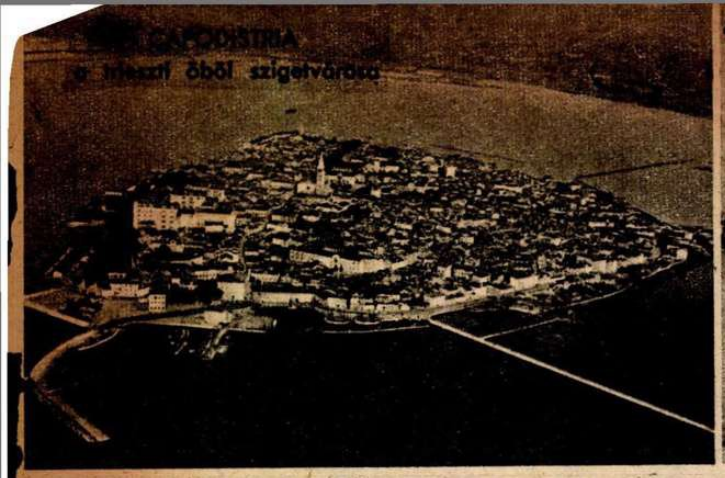

a triesztí öböl szigetvárosa

4. PIRANO Trieszttől délre
isztriai félszigetet. A középko
kultúra nemességét őrzik öreg h

5. PARENZO, kikötővároa az Isztriai-félszigeten, a Velencei öbölben

KELETI PARTVIDÉKÉN

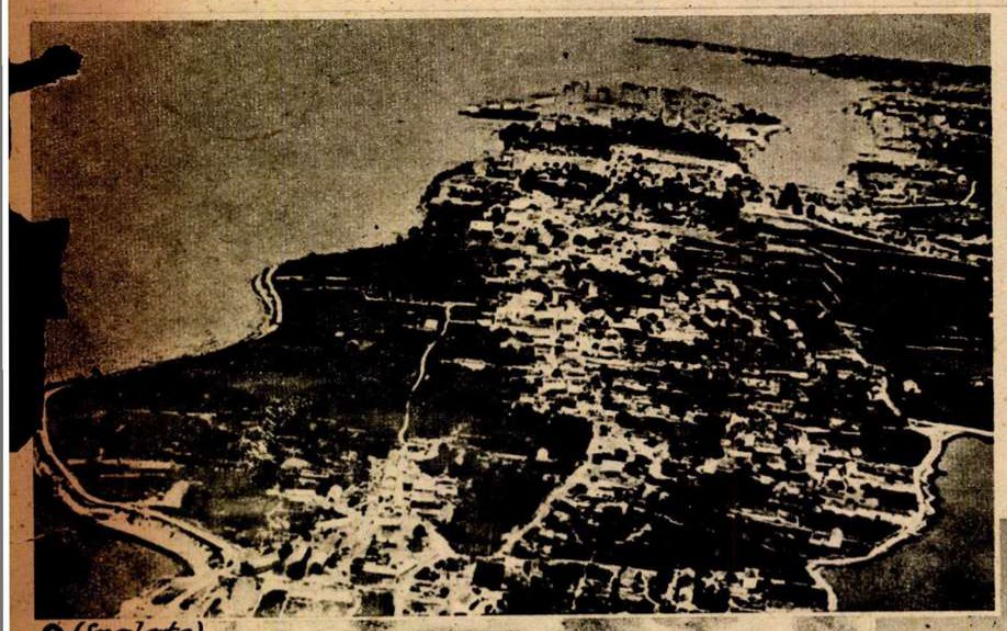

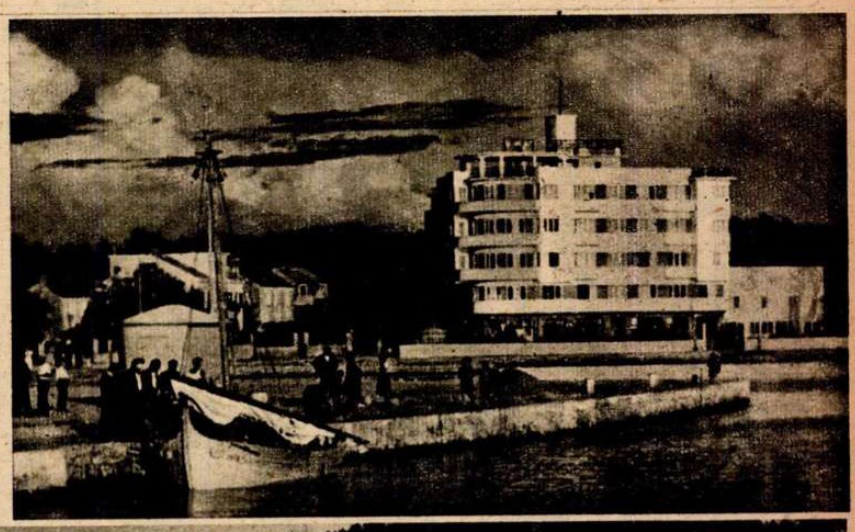

12.
ZÁRA. Valamikor Dalmácia fővárosa volt s a rapallói egyezmény szabad városnak minősítette, olasz fennhatóság alatt. Zára fontos kulcspont az adriai tengerparton ←

13.
BIOGRAD a dalmát tengerparton →

14.
A NAGY VÍZESÉSEK SEBENICO KÖZELÉBEN. A parti hegyvidék a szépségnek és a megközelíthetetlenségnek szimbóluma...

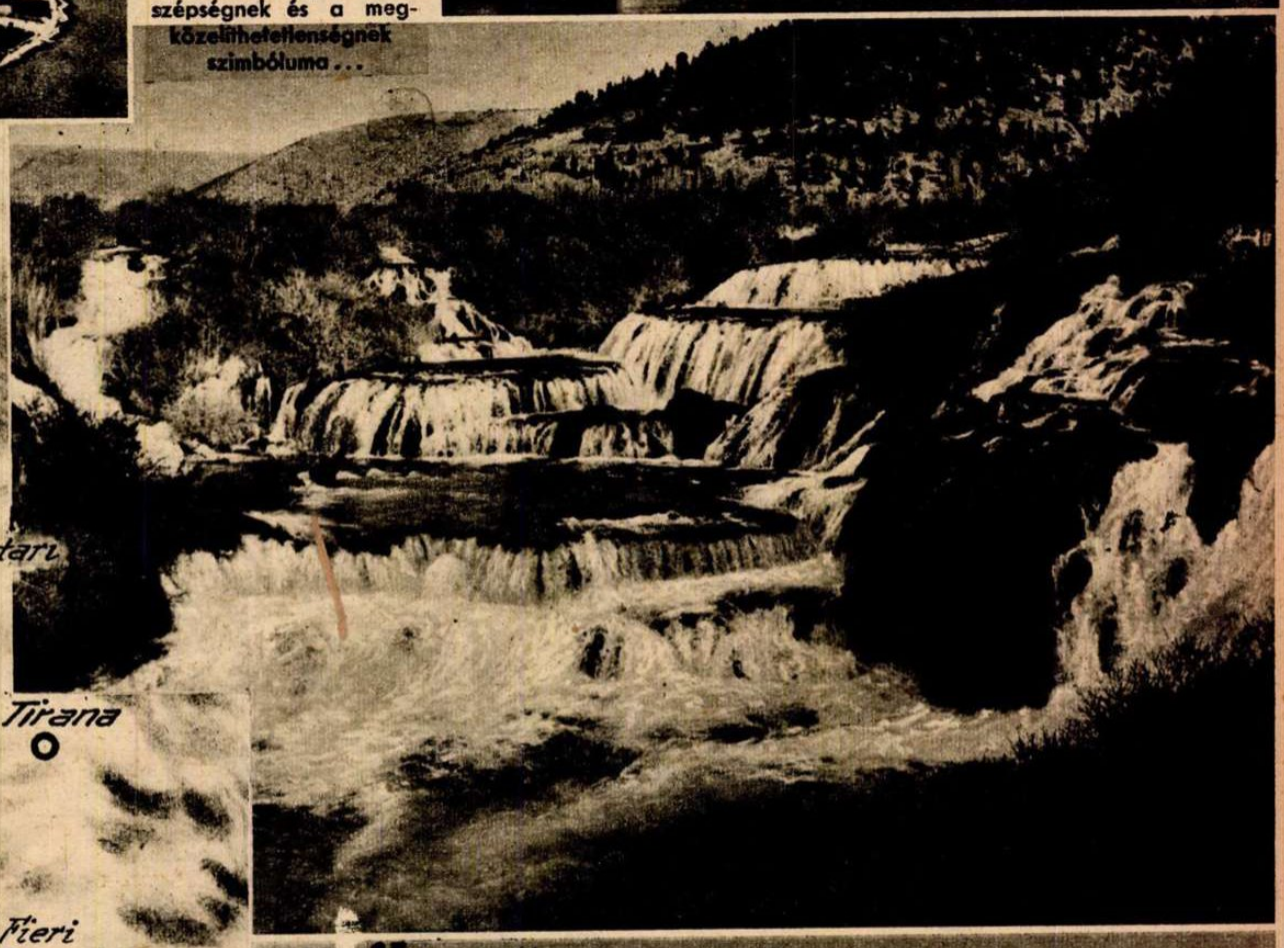

11.
A VELEBIT HEGYSÉG keskeny útja az Adriai tenger partjához ←

15.
SPALATO (SPLIT) a legfontosabb hadikikötő, az Adriai tengerpart középső részén. Szigetekkel védett kikötőjében állomásozott a szerb flotta...

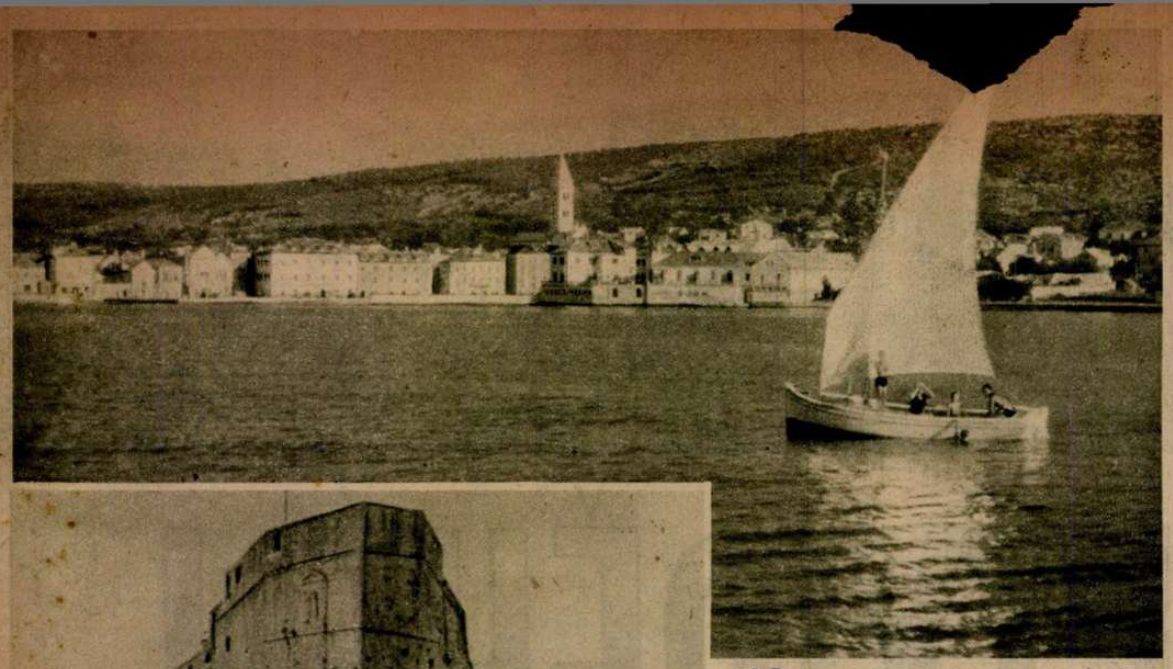

16.
BRAC, a spalatói öböl védőszigete ↑

17.
HVAR (LESINA) kikötője az előtte fekvő védő szigetekkel
Hvar szigetén, a hercegovinai part közelében, a középkori Velence építette ki fő hajóállomását. A multi dicsősége nem tért vissza a szétomló kövek közé

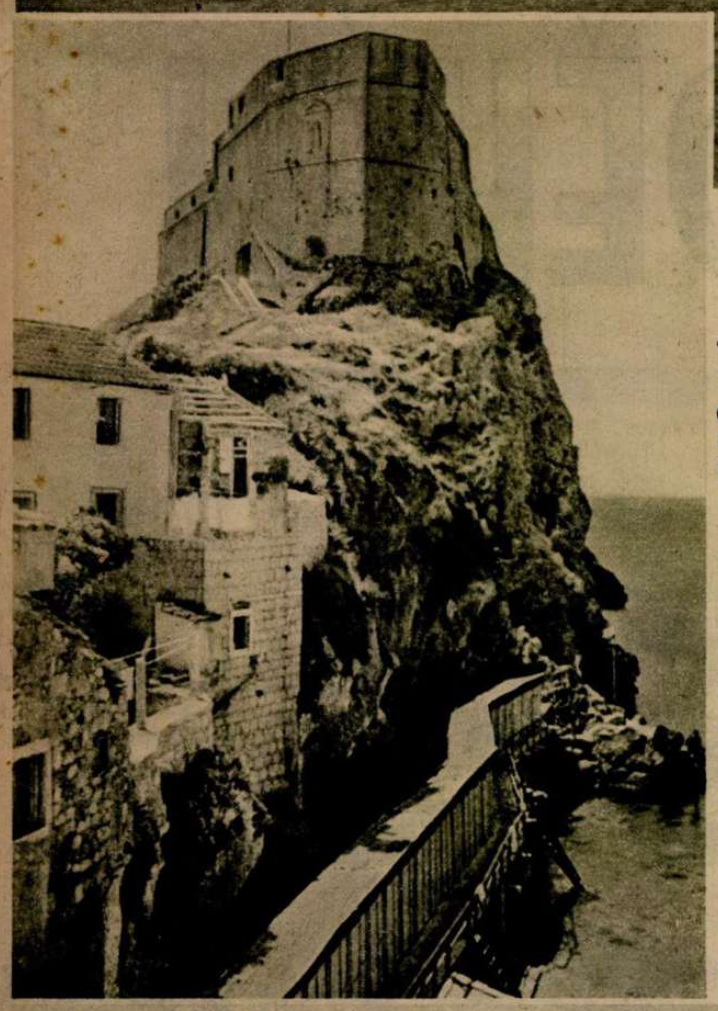

18.
RAGUZA (DUBROVNIK).
Ősi kultura és nagy élet emléke ragyogtatja fel a kikötőváros sok régi épülete ←

20.
BOKA KOTORSKA Cetinje fölött. Festői látvány a zöldelő part, a rideg, szürke hegyóriások között →

19.
A CATTARÓI ÖBÖL. A városnak és az öbölnek Kotor a szerb neve ↓

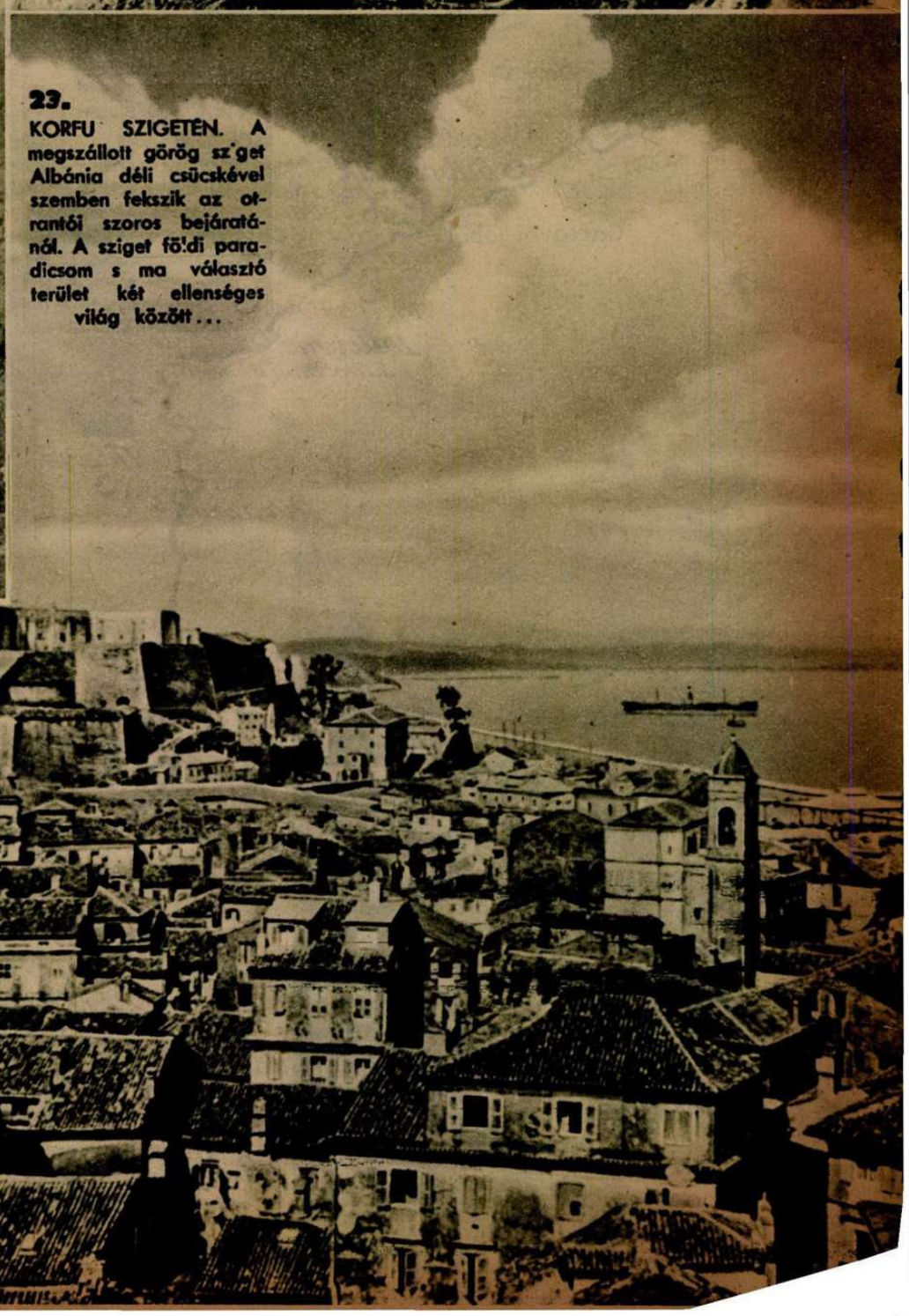

23.
KORFU SZIGETÉN. A megszállott görög sziget Albánia déli csücskével szemben fekszik az otrantói szoros bejáratánál. A sziget földi paradicsom s ma választó terület két ellenséges világ között...

21. ↑
DURAZZO, a legnagyobb albán tengerparti város

22.
VALONA a legfontosabb kikötőváros Albánia ← tengerpartján

HÉTRŐL HÉTRE

V

Rossz álom

a látvány és a hangzavar, a puffadt nagyzolás és az önhitt sürdöngés a „Demokráciához" címzett politikai vendégfogadókban. Molytalanított vének és enyhén ütődött fiatalok handabandáznak a szélesre nyitott pártkapuk előtt, — mint a régi jónak nevezett időkben a suttogó vevőcsalogatók a keleti pályaudvar tájékán, — s invitálják befelé a nehéz magyar élet fáradt járókelőit: — „tessék csak sürgősen balrafordulni kedves elvtárs, polgár, munkás, értelmiség és hőn kedvelt izraelita, tessék, egyre tessék, mert alig van már odabent hely a nagy tolongástól, különben is, már csupán néhány napig tart a szabad forgalom s azután jobban megnézzük, hogy ki lép be, egyedül üdvözítő sorainkba..." Fölösleges mondani, hogy a belső tolongást a vezérek, az alvezérek, a helyettesek és azok helyettesei okozzák, tiszteletreméltó nyargalással saját becses tengelyük körül. A betévedő magyar pedig odaállhat a névtelenség sarkába, figyelni a politikai ügetőversenyt s megkérdezheti önmagától, hogy merre jártak, hol segítettek, hol hirdették igazukat bátor emberséggel az utolsó négy esztendő során, ezek a vadonatúj an nyalkára kefélt demokrata bajnokok?... Hol voltak a nagy döntések idején? Mi volt a véleményük, amikor elszakított véreink milliói visszatértek az anyaország ölébe? Mit segítettek a láncok megtörésében, a sebek gyógyításában s a nemzet lelki ellenállóerejének növelésében? Miért állottak félre s miért nevezték hősiségnek a hallgatást?... Hol veszítették el a hangszálaikat esztendőkre s micsoda érdekek árkában találták meg nagyhirtelenül, — az utolsó hónapokban?... Vagy csak annyi a magyarázat, hogy súlyosabb lett a helyzet s nehezebb az áldozat az európai frontokon és a vérhullással megszentelt magyar sors nehezítésére, felütik a fejüket azok az elemek, amelyek semmiért sem vállaltak felelősséget, de politikai koncra lesnek a veszedelem óráiban?... Ha így lenne csak, arcpirító szégyenkezéssel gondolhatna önmagára minden ember, aki eddig hallgatott.s most egyszerre baldemokratikusan — üvöltözni kezd!...

Tudtuk mindig

hogy a baloldalon csak átmeneti szükségmegoldásnak tekintik a szélsőjobboldalinak nevezett magyar ellenzéki pártok, politikusok és közéleti személyek durva megtámadását és gúnyos lekicsinylését, de ha elérkezettnek látják az időt a front kiszélesítésére, akkor egy szép napon kellemetlen meglepetésre ébrednek a nemzeti gondolat igen meggondolt, csendesen és urasan mérsékelthangú körei is, amelyek elnéző mosollyal figyelték, — mások megrohamozását... A jellegzetes pesti szólásmód szerint, „a legtisztább öröm a káröröm" s ezt a komisz érzést sokan kiélvezték, bármilyen okból származó védettségükben, amikor tudták, hogy hazug és igazságtalan ostromok tüzét szenvedi, kissé másképen gondolkodó embertársuk. A tekintélyvédelmet sohasem sikerült zárt testületekre korlátozni s ahol féktelen a lecsepülés szabadságjoga egy kisebb politikai csoport rovására, ott csak időnek s alkalomnak kérdése a további romlás és a szélesebb gyűrűzés a botrány vizeiben. Ahhoz már hozzászoktunk, hogy mi „demagógok", „szélsőségek" vagyunk, „nem tanultunk semmit", „csak idegen eszméket szajkózunk", — de nem hittük volna, még rövid félesztendővel ezelőtt sem, hogy a szélsőségeket szigorúan megtagadó Nemzeti Ujság s annak békítésre és méltányosságra törekvő főszerkesztője kapjon olyan leckét a polgárinak nevezett baloldaltól, amelyet a legáldottabb keresztényi türelemmel is nehéz zsebregyűrni. A vélt konjunktura lázában hevenyészett cikk azt üzeni a Nemzeti Ujságnak, hogy „a farizeusok szektája felett beborul az ég", továbbá értesíti a t. szerkesztőséget, hogy a Nemzeti Ujság cikke „alacsony cirkuszi színvonalon" mozog, — mégtovábbá, a cikkírója „áldemokrata és álkeresztény" — s legtovábbá az egész t. szerkesztőség „a reakció apadó vizei mellett" siránkozik s nem érti meg a kozmikus erőket és a végzet leselkedő árnyait... Igy írnak ma balról a Nemzeti Ujság címére, de ki hiszi el, hogy még szelidebb körökre is nem kerül sor, — ha engedik?...

Állítjuk,

hogy a demokrácia jelszavát, mint a feketepiacra szánt dugárut, csempészték be mostanában a magyar földre, a tisztesség vámhatárán túlról s alkuszai bizony nem mondották meg a nemzeti közvéleménynek, hogy — mi az ára? Mi pedig ezt kérdezzük ezerszer, ha kell, a frázisokba dadogó feleletig, mert az idők és az égre tornyosodó események nem engedik meg a könnyelmű játékot a magyarság legszentebb javaival. Tudni akarjuk, hogy az új szállítmányozási vállalkozók milyen demokráciát kínálnak és mennyiért? Hogy tessék odaát, ám nézzük meg az angol és az amerikai legnagyobb tudósok írásait a demokráciáról, felfedezni azt az egyszerű tényt, hogy a jelszó megszámlálhatatan formát, valóságot, mesét, tényleges állapotot, holdvilágos tervet, szép vágyakat és sötét elnyomatást takar. Az Indiára szabadított demokráciát, százmillió ember nyomorúsága és rabélete tagadja; a cseh demokráciát a felvidéki magyarság ismeri; a nemzetközi demokrácia is vizsgázott már 20 esztendő alatt s egy akácfát sem volt hajlandó visszajuttatni a szétdarabolt Magyarországnak; az angol demokrácia az angoloké; az amerikai demokrácia a világ legdúsabb födjére és kincsesbányáira épült, szélesvetületű fényével és árnyékával együtt: — melyiket ajánlgatják hát, vagy micsoda új, műrostos demokráciát kotyvasztottak össze magyar használatra a fogadatlan honmentők?... S ha bármilyen tetszetős a dugáru csomagolása, miért nem írják rá az árát? Földbe kerül? Vérbe? Osztályharcba? Vagy talán ellenségeink ajándéka lesz?... Mi az ára? Mondják meg! A magyar nem hisz az ingyen csodaszerekben, mert ezer éven át mindig vérrel és verejtékkel fizetett néhány boldogabb évtizedért... Nem a lomkamrából előszedett jelszó kell a magyarnak, hanem az ősi föld, a megvédett haza s annak területén a biztosított önrendelkezési jog! Ha foggalkörömmel, okossággal, türelemmel vagy harccal, ennyit megtartunk a világviharban, ha minden erőnket egybe tudjuk fogni ennek az egy célnak sikeres megvalósítására, akkor a jövendőben nem tud már összetörni bennünket — a demokrácia sem!...

Erkölcstelenség

úgy nézni az emberiség sorsát meghatározó világháborút, mint egy lóversenyt, ahol a szórakozó és fogadásokat kötő egyéneket csak az érdekli, hogy a futamban melyik paripa győz... Az emberi méltóságnak és az igazságérzetnek megtagadása az ilyen spekulatív viselkedés s határtalan jellembeli züllöttség bizonyítéka. A világtörténelem folyamatában még ma is a kőkorszak szellemi és anyagi szintjén tengődnénk, ha az évezredek során nem szolgálták volna milliók halálos áldozatkészséggel a felismert igazságot, szembefordulva a leverhetetlennek látszó, megmerevedett régi hatalmakkal. Elesett a magyarság is, tatár, török, német és orosz ellen vívott szörnyű csatákban; Rákóczi zászlaját úgy siratták el a kurucok, mint Kossuthét a barnadolmányos honvédek, de abból élünk ezer éve, amibe majdnem belehaltunk ezerszer: — a magyar igazság szolgálatából!... Mi maradt volna meg népünkből a hit, az áldozatvállalás, a kockázat és az örökös újrakezdés halhatatlan erői nélkül? S melyik nép lett nagy, amelynek nem volt küzdelmes öncélúsága, csak éppen a győztesekhez akart tartozni mindig és mindenáron? A magyarság zöme, korunk második világháborújában is a történelmi szükség és a magyar hivatás betöltése alapján mutatta meg természetes rokonszenvét az európai revízióért küzdő erők oldalán s ezt az állásfoglalásunkat, még a méltányosan gondolkodó ellenség is becsülettel vállalt nemzeti kötelességünknek kell, hogy elismerje. Mi nem gyujtottuk fel a világot, de amikor már égett, csak azt nézhettük, hogy az ezeréves hazát hogy óvhatjuk meg a legjobban a pusztító lángoktól. Az önvédelem joga szenteli meg erőfeszítéseinket s ezért bízunk a legsúlyosabb megpróbáltatások napjaiban is a szabad nemzetek igazságának győzelmében.

Régi film

a neve az Uj Magyarság rendkívül érdekes állandó rovatának, amelyben az igazi béke 1912. esztendejének novemberéből elevenedett elénk az itt következő történet: „Schwarcz Miksa dr. kolozsvári ügyvéd, az erdélyi szociáldemokratapárt titkára, tízezer korona elsikkasztása után megszökött. Schwarcz Miksa dr. 1904-ben került Budapestről Kolozsvárra, miután a budapesti egyetemről kitiltották. A szociáldemokrata párt középponti vezetőségének ajánlólevelével érkezett és csakhamar az erdélyi szocialista munkások vezére lett. Schäberl József fiatal, vagyonos nyomdászsegéddel nyomdát vásároltatott és lapot indított. A Kolozsvári Ujság címen megjelent lapban mindenkit megtámadott, aki az erdélyi közéletben szerepelt, mint nagy purifikátor működött és mindenkinek a becsületébe belegázolt. Cikkeiért a sajtópörök egész áradata indult meg a lap ellen, a vádlottak padjára azonban minden esetben Schäberl József került, akit ezek a pörök teljesen tönkretettek. Az izgalmak hamarosan megölték az egyébként is gyönge szervezetű nyomdászsegédet. Schwarcz Miksa dr. Schäberl nővérét, Schäberl Rózát is kihasználta. A leányt mint ellenőrt alkalmazta maga mellett és házasságot ígért neki. Közben kiderült, hogy Schwarcz Miksa dr. hivatalában háromezer koronát elsikkasztott és az összeget elkártyázta. Schäberl Rózát elhagyta, a leány erre egy fürdőhelyen öngyilkosságot követett el. Schwarcz Miksa dr. megnősült, feleségének hozományából rendezte sikkasztási ügyét, ezután pedig magához kaparintotta a Schäberl-család vagyonának roncsait, csakhamar eladta a nyomdát és Schäberl József házát is. Ezekután egy plaueni gépgyártól kicsalt tízezer koronát és megszökött vele...“ Ez történt 1912-ben, Kolozsvárott s a lezárt akták poros, elsárgult lapjai mögött, régi életek tragédiája sötétlik. És hiábavaló minden tagadás, mert ezt a történetet rengeteg változatban, túlontúl ismeri a magyar nép! Politikával összekötve, vagy anélkül, Schwarcz ügyvéd esete a magyar munkással, sok évtizedes élő és fájdalmas valóság, akár Schwarcznak, akár Bárdosnak, vagy éppen most a bíróság előtt álló Singernek hívják a dolgozó tömegekből élősködő zsidó intellektuális bűnözőt. Szentesített zsidó törvényeinket pedig nem a demagógia, hanem az évszázados, keserű magyar tapasztalat szülte!

HONVÉDEINK DICSŐSÉGE

A SZOVJETFRONT KITÜNTETETT MAGYAR HŐSEI:

EGGENHOFFER DEZSŐ
százados, Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a kardokkal, hadiszalagon

HARSÁNYI ZÉNÓ
százados, Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a kardokkal, hadiszalagon

Dr ÜSKE ANDOR
főhadnagy, Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a kardokkal, hadiszalagon, Kormányzó, Dicsérő Elismerés, Magyar Koronás Bronz Érdemérme a hadiszalagon a kardokkal

KENEDY ZOLTÁN
hadnagy, Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a kardokkal, hadiszalagon, II. Osztályú Német Vaskereszt

PAP JÓZSEF
zászlós, Magyar Érdemrend Lovagkeresztje a kardokkal, hadiszalagon

BÁNHÁZY JÓZSEF
hadnagy, Kormányzói Dicsérő Elismerés, Magyar Koronás Bronz érdemérme a hadiszalagon kardokkal, II. Osztályú Német Vaskereszt, I. Osztályu Német Vaskereszt

JAKOBI ANTAL
zászlós Kormányzói Dicsérő Elismerés, Magyar Koronás Bronz Érdemérme a hadiszalagon kardokkal

vitéz HUBAFI GYULA
alhadnagy, Magyar Bronz Érdemérme a hadiszalagon

SZALAI LAJOS
törzsőrmester, Magyar Bronz Érdemérme a hadiszalagon

KURTHY LÁSZLÓ
őrmester, Magyar Bronz Vitézségi Érem

MARTONOSSY MIHÁLY
szakaszvezető, Magyar Nagy Ezüst Vitézségi Érem kétszer és II. osztályú Német Vaskereszt

SZŐKE GYULA
szakaszvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

SZTREHÁRSZKI ISTVÁN
szakaszvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

KOVÁTS ANTAL
szakaszvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

TAKÁCS JÁNOS
szakaszvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

GÁL IMRE
szakaszvezető, Magyar Nagyezüst Vitézségi Érem

KURUCZ JÓZSEF
szakaszvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem Magyar Bronz Vitézségi Érem

vitéz SZŐRÁD FERENC
szakaszvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

NAGY LAJOS
tizedes, Magyar Nagyezüst Vitézségi Érem

SZABÓ ISTVÁN
tizedes, Magyar Bronz Vitézségi Érem

MÁNYI MÁTYÁS
őrvezető, Magyar Kis Ezüst Vitézségi Érem, Magyar Bronz Vitézségi Érem, II. Osztályú Német Vaskereszt

SÁRKÖZY SÁNDOR
őrvezető, Magyar Bronz Vitézségi Érem

KOLOK JÓZSEF
őrvezető, Magyar Nagyezüst Vitézségi Érem

SASS KÁLMÁN
őrvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

KRIVOSEK ISTVÁN
őrvezető, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem, Magyar Bronz Vitézségi Érem

HAUZEL JÓZSEF
honvéd, Magyar Kisezüst Vitézségi Érem

A SZOVJETFRONT MAGYAR HŐSI HALOTTJAI:

GUTAI ISTVÁN
törzsőrmester

BIALOS ALBERT
tizedes

ASZTALOS PÁL
őrvezető. Eltűnt

ASZTALOS GYÖRGY
őrvezető. Eltűnt

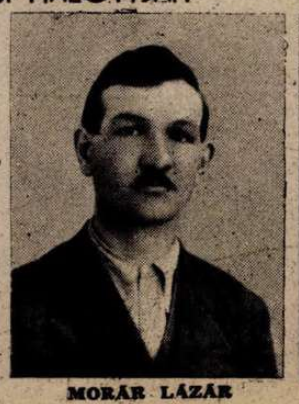

MORÁR LÁZÁR
honvéd

SZŐLLŐSI GYÖRGY
honvéd

FÜLÖP JENŐ
honvéd

MAGYAR KÉPHÍRADÓ

SEBESÜLT HONVÉDEINK sikeresen vizsgáztak a negyedik polgári tananyagából a krisztinavárosi polgári iskolában ←

ANFUSO OLASZ KÖVET VISSZATÉRÉSE BUDAPESTRE

JAGOW német követ üdvözli az állomáshelyére visszatért budapesti olasz követet →

ANFUSO ÉS JAGOW követ az olasz követség budapesti palotája előtt, a fasiszták között ↓

SZÉP ÜNNEPSÉG keretében avatták fel a szolnoki utászlaktanya „Hősök Ligetében" a „Dolgozó Utász" szobrát ↓

SPORT

Vasárnap rendezték Magyarország 1943. évi váltó (staféta) bajnokságait

A 4×100 méteres futásban a BBTE csapata győzött. Vermes és Polgár váltása ←

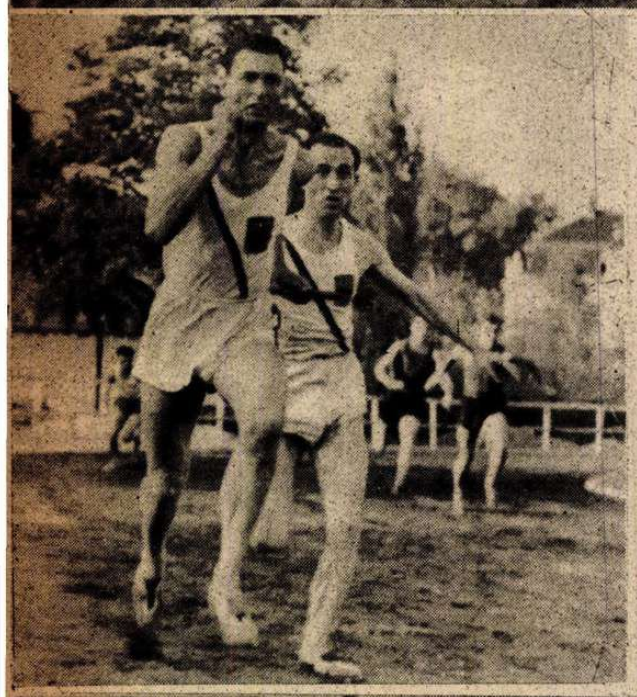

4×1500 méteres váltóban Hires csak másodiknak tudta felhozni az UTE csapatát →

↑ **GARAI**, a MAC futója 30 méter előnnyel adja át a botot Szabónak. Szabó még húsz méterrel növeli a MAC előnyét és ezzel fölényesen nyerik az 1500 méteres váltófutást

4×400 méteren ugyancsak a BBTE együttese került ki győztesen. Képünkön a rajt látható, amikor még minden csapat azt remélte, hogy ők győznek ←

A MAC győztes csapata: Németh, Izsóf, Garai és Szabó →

MAGYAR FUTÁR 7
RAJTA MAYDAN, 8

SZÁRNYAS

A Magyar Futár eredeti képsorozata

Az ország minden részéről többszáz diákgyerek sereglett össze a napokban a ferihegyi repülőtéren, hogy sajátkészítésű repülőgépével vehessen részt a Magyar Aeroszövetség ezévi modellversenyén. A verseny első napján a vitorlázógépeket, a második napon pedig a benzinmotoros modelleket mutatták be a fiatal tervezők.

A magyar diákok nagyszerű eredményeket értek el, — a kétnapos verseny alatt kis gépeikkel több nemzetközi csúcseredményt döntöttek meg. Ma még csak kedvtelésből, szórakozásból foglalkoznak a repülőgéptervezéssel, építéssel, — mégis ennek a játéknak felbecsülhetetlen honvédelmi jelentősége van! A modellépítő kisdiákok minden bizonnyal az egyre jobban fejlődő magyar repülés legmegbízhatóbb és legjobban képzett szakemberei lesznek a jövőben.

Seregszemle! Izgatottan sürögnek-forognak a versenyzők gépeik körül, — még egy utolsó ellenőrzés és máris megkezdődik a bemutató

A legkülönbözőbb fajtájú és formájú gépekkel jelentkeztek az építők. Ennek a kis szőcskének gazdája is erősen bizakodik a győzelemben

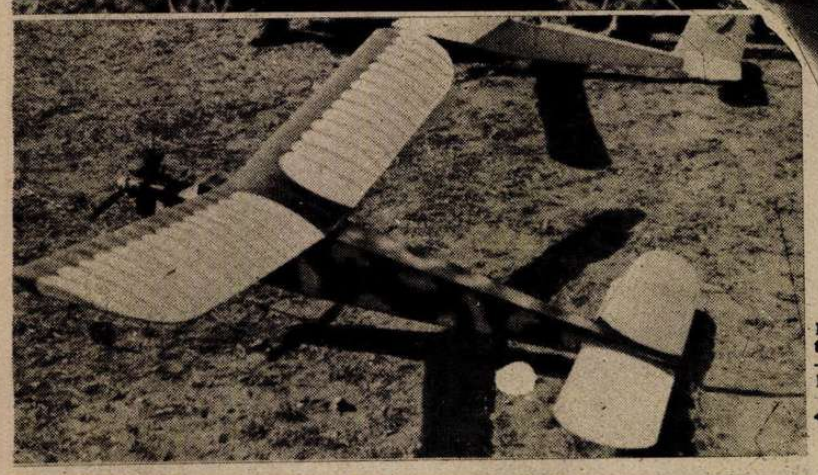

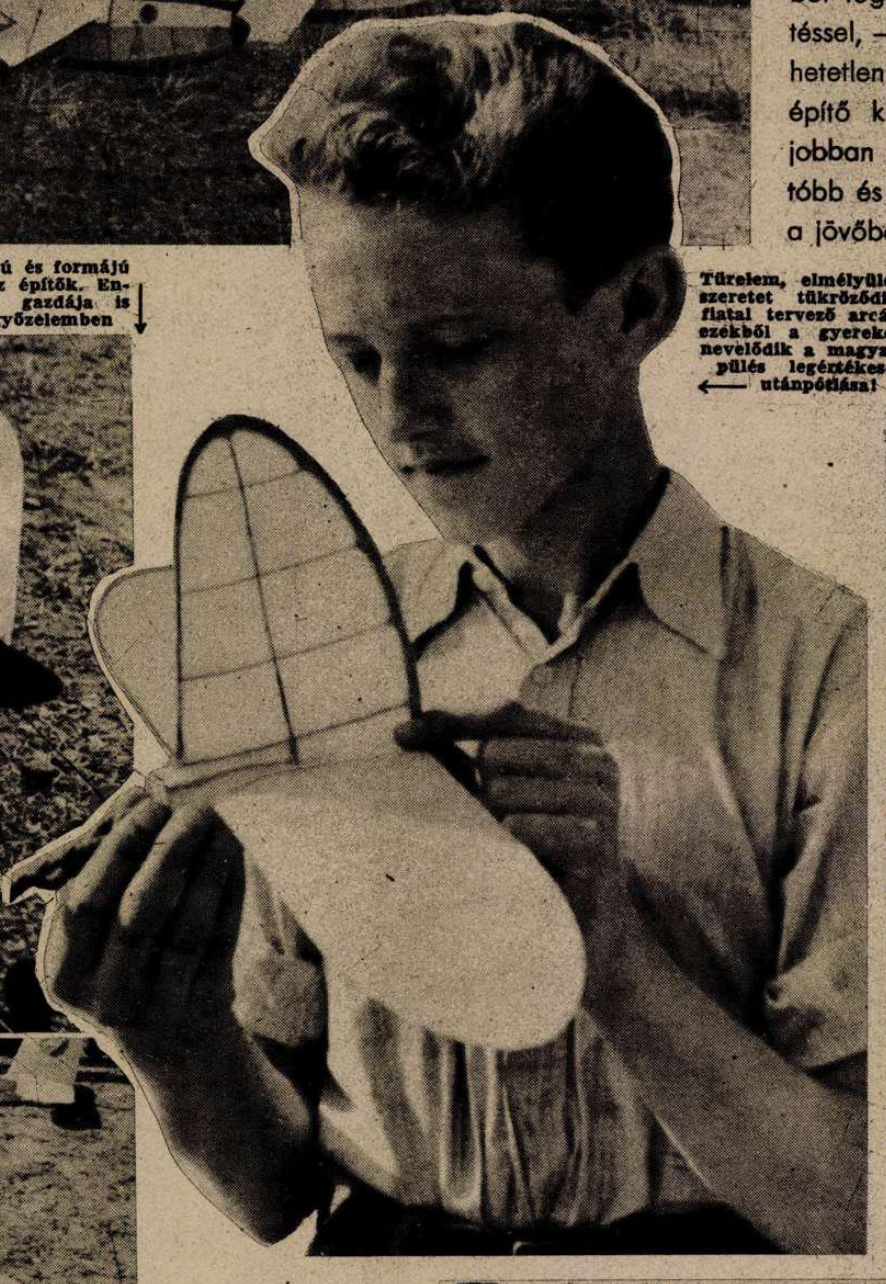

Türelem, elmélyülés és szeretet tükröződik a fiatal tervező arcán, — ezekből a gyerekekből nevelődik a magyar repülés legértékesebb utánpótlása!

EZ A BENZINMOTOROS MODELL! Az autósok álma: ha csak ennyi benzin kellene mindenkinek az utazáshoz!... Ennek a gépnek gazdája bezzeg a zsebében, egy kis üvegben el tudja a hajtóanyagot hozni

Ezek a modellek tereptarkára vannak festve, — karcsú vonalaik is a legkorszerűbb igazi gépekre emlékeztetnek

Vállalkozókedvű leányok is akadnak szépszámmal és segédkeznek a versenyzőknek az indításnál

A fehér gépmadár egészen komoly távolságokat tud berepülni. Szárnyának építése hasonlít a stukák szárnykiképzéséhez

IFJUSÁG

(Kozák Lajos felvételei)

Az indítást fehér zászló lecsapódása jelzi

↑ Mennyi munka, kitartás, hány átdolgozott délután, amíg egy ilyen kísérleti gép elkészül! Az elmulasztott játékot mégsem sajnálják a fiúk, amikor vidáman a levegőbe szökken és nekilendül a kék égnek . . .

Nagy szakértelem kell az indításhoz: sok függ attól, hogyan sikerül a rajt →

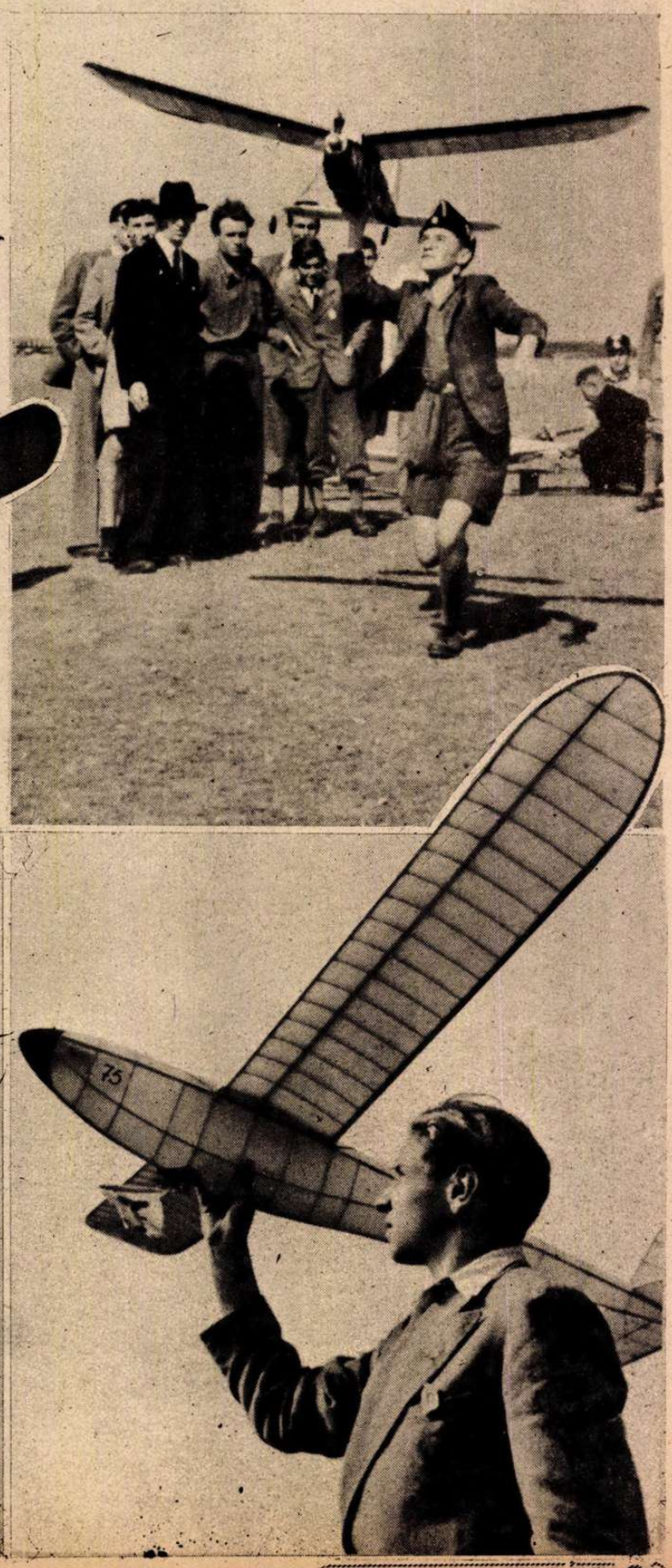

A lelkes nézőközönség is a szakértőkből sorolódik, — aki tehette, az édesapja távcsövét is elhozta suttyomban . . . Jövőre már ez a kisfiú is a versenyzők között lesz. Ezek a sasfiókák az igazi zálogai a magyar repülés fejlődésének!

Világ

HITLER ÉS MUSSOLINI TÖRTÉNELMI TALÁLKOZÓJA A NÉMET FŐHADISZÁLLÁSON. A megszabadított Mussolini első kézfogása a német nép vezérével, a segítő baráttal... *(A Magyar Futár ← rádióképe)*

MUSSOLINI ÉS GÖRING birodalmi marsall, a Gran Sasson lejátszódott események megbeszélése után. Göring jogosan büszke a repülőire... *(A Magyar Futár rádióképe)* →

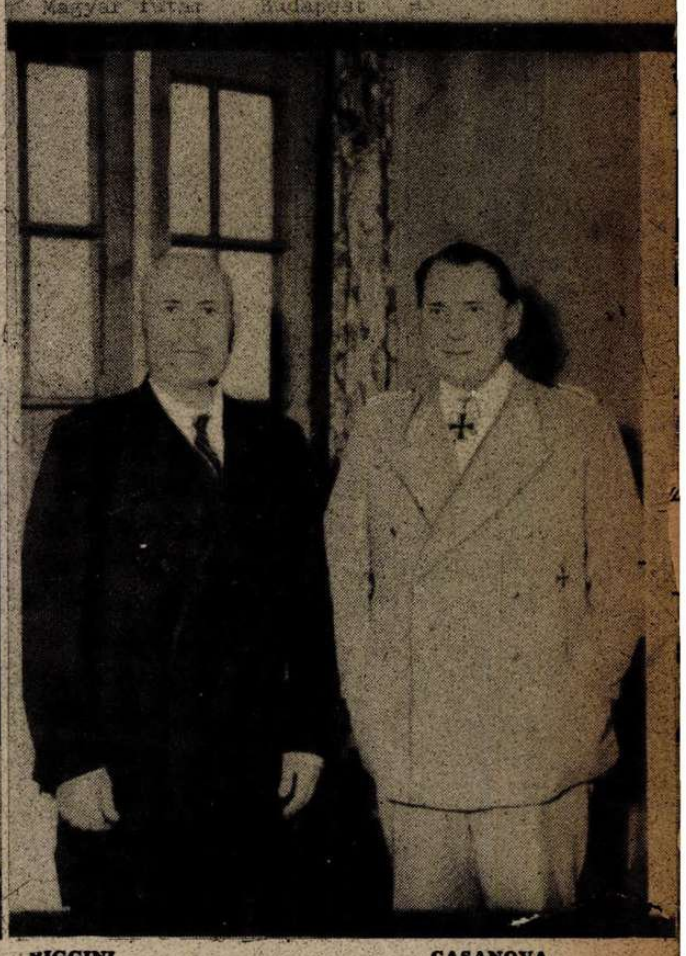

AZ ÚJ FASISZTA KORMÁNY MINISZTEREI:

GRAZIANI, Olaszország tábornagya, honvédelmi és hadigazdálkodási miniszter

PELLEGRINI
pénzügyminiszter

BIGGINI
népművelődésügyi miniszter

CASANOVA
igazságügyminiszter

AZ ELSŐ EJTŐERNYŐSÖK A GRAN SASSO CSÚCSÁN. Az volt a legnagyobb feladat, hogy Mussolini megmentői, sok ezer méter magasságból a vad szikiatömbök között elterülő kis lapos térségre ereszkedjenek le...

Piza: SS-katonák a világhíres pizai ferdetorony alatt

Róma: A KIRAGASZTOTT ÚJ RENDELETEKET TANULMÁNYOZZÁK A JÁRÓKELŐK. A volt katonák jelentkezni kötelesek, minden fegyvert s hadianyagot be kell szolgáltatni, minden rendzavarás büntetésére a hadijog érvényes...

IVAN MESTROVIC a világhírű horvát szobrászművész 60. születésnapját egész Horvátországban nagy lelkesedéssel ünnepelték meg. Képünk: Ivan Mestrovics önarcképe →

Milano: Harckocsik dübörögnek át a városon, mindig dél felé... Az utcai forgalom helyreállott, az emberek mindennapi dolgaikat végzik... ↓

ujság

ROMA · PARIS · LONDON · TOKIO

Tokio: TOZSO JAPÁN MINISZTERELNÖK a tokiói parlament előtt. Tozso hatalmas beszédet mondott a mult héten, Japán háborús megszervezéséről és a katonai feladatok megoldásáról →

London: A 17 ÉVES ERZSÉBET angol főhercegnő ezredesi rangot kapott s mint a brit államtanács tagja, az angol király helyettese lesz a jövőben, amikor VI. György az ország területén kívül tartózkodik. Képünkön a fiatal főhercegnő megszemléli saját gárdaezredét...

Stockholm: A 71 ÉVES KOLLONTAINÉ a stockholmi szovjetkövetség vezetője, nagyköveti rangot kapott Sztalintól. Kinevezéséhez sok érdekes találgatást fűzött a nemzetközi sajtó. Kollontainé a cár segédtisztjének leánya volt. A milliomos Kollontai vette el először; második férjét, aki matrózból admirális lett, mint „Trockistát" agyonlőtték a vörösök. Kollontainé a bolseviki diplomataság többször kegyvesztett volt pazarló életmódja miatt, de Moszkva mindig megbocsájtotta burzsuj hajlamait...

London: ÁTALAKITOTTÁK AZ ANGOL KORMÁNYT

SIR JOHN ANDERSON pénzügyi tárcát vette át

CRANBORNE LORD, a dominiumok új minisztere

BEAVERBROOCK LORD, az új lordpecsétőr

C. R. ATTLEE, a titkos tanács új lordelnöke

London: W. CHURCHILL beszámolt amerikai útjáról és a háborús helyzetről, az angol képviselőház ülésén ↓

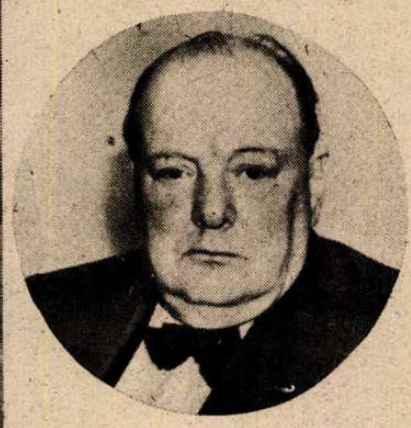

↑ EDEN ANGOL KÜLÜGYMINISZTER feltűnő beszédet mondott Szovjetoroszország és Anglia viszonyáról s hosszasan fejtegette, hogy a szovjetpolitika felelős a „félreértések" sokaságáért...

Augsburg: BAJNOK IKERTESTVÉREK. A német birodalmi tornászversenyen a tizenkettes küzdelemben Erich Wied lett az első és Theo Wied lett a második. Hogy a győztes ikrek közül melyik másik, azt a versenybíróság is csak becsületszavas bemondásból tudja...

Burgos: Az ősi kasztíliai város 1000 éves fennállásának emléktünnepén, Franco államfő is részt vett a spanyol kormány és a katonai vezetőség körében ←

Burgos: FÉNYKÉPEZ A SPANYOL ÁLLAMFŐ. Mellette felesége és leánya ↓

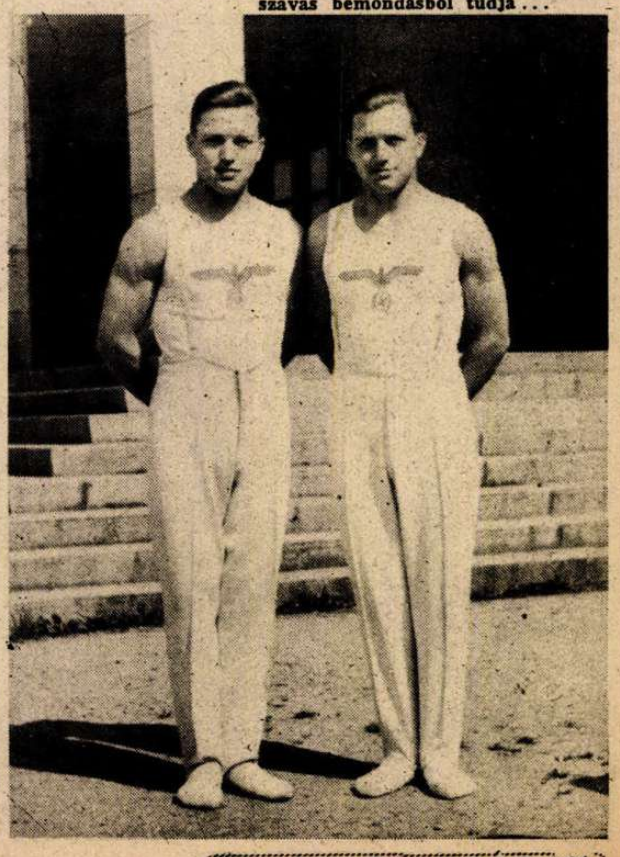

A háború

ITT A DÖNTŐ PILLANAT! Betörtek a vörösök az állásba. A fiatal harcos elébük vágta a gézigránátot s a szuronyos puskát szorongatja. Kezdődik a közeltusa... A beesett, vigyázó szemek, a várakozásban megnyílt ajkak, a borostás áll s a feszülő arcizmok, a művészetben megjátszhatatlanul fejezik ki a halál mesgyéjére sodródott bátor ember lelkét

↑ **SEBESÜLTEK TÁBORTÜZE.** Hűvös már az alkonyat s az elszállításukra várakozó sebesült bolsevistáknak kötést ád és tüzet gyújt a német egészségügyi szolgálat katonája

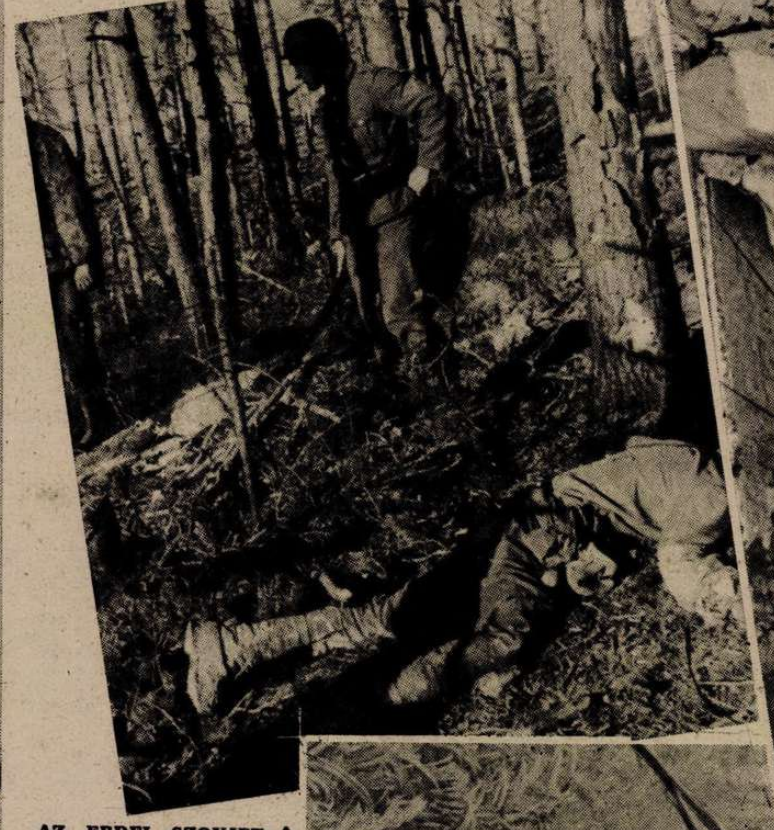

AZ ERDEI SZOVJET-ROHAM UTÁN. 200 halottat számoltak meg egy kis szakaszon a német előőrsök, amikor a sikertelen vörös támadás összeomlott s elcsendesedett az erdő... ↑

TÉGLA SEM MARAD ÉPEN a kézifegyverek tüzétől... Acél és ólomeső hull minden talpalatnyi területre a keleti csata gyujtópontjaiban. A legkisebb mozdulatra száz golyó leselkedik, közvetlen közelségből... ↑

LASSÚ CSÚSZÁS AZ ÉLETÉRT. A két harcvonal között szétlőtt szovjetpáncélosnak csak egy katonája maradt életben, aki a kétoldalas pergőtűz poklából, a fedezés bámulatraméltó nomád ösztönével átkúszott a német vonalba... ←

VIZET!... CSAK EGY KIS VIZET!... Az elszórt fegyverek és a halottak között élő szovjetkatonát találta a csatatéren átrohanó német motoros osztag fiatal parancsnoka, s hozzáhajol a haldoklóhoz, meg nem értett szavakkal, amíg bajtársai segítséget hoznak a szerencsétlennek ←

A GÖRÖGKELETI PAP IMÁDKOZIK A HALOTTAKÉRT. A szovjettől elfoglalt területen nem papiroson, hanem a valóságban szabad a vallás... →

mélységeiből...

PATKÓT TALÁLTAM!... Babona bíz ez, — mi tagadás benne, — de a mocsaras és véres erdőben egy pillanatnyi öröm, a szem felvillanása s a napfénnyel táncoló vidámság, már önmagában igazi szerencse...

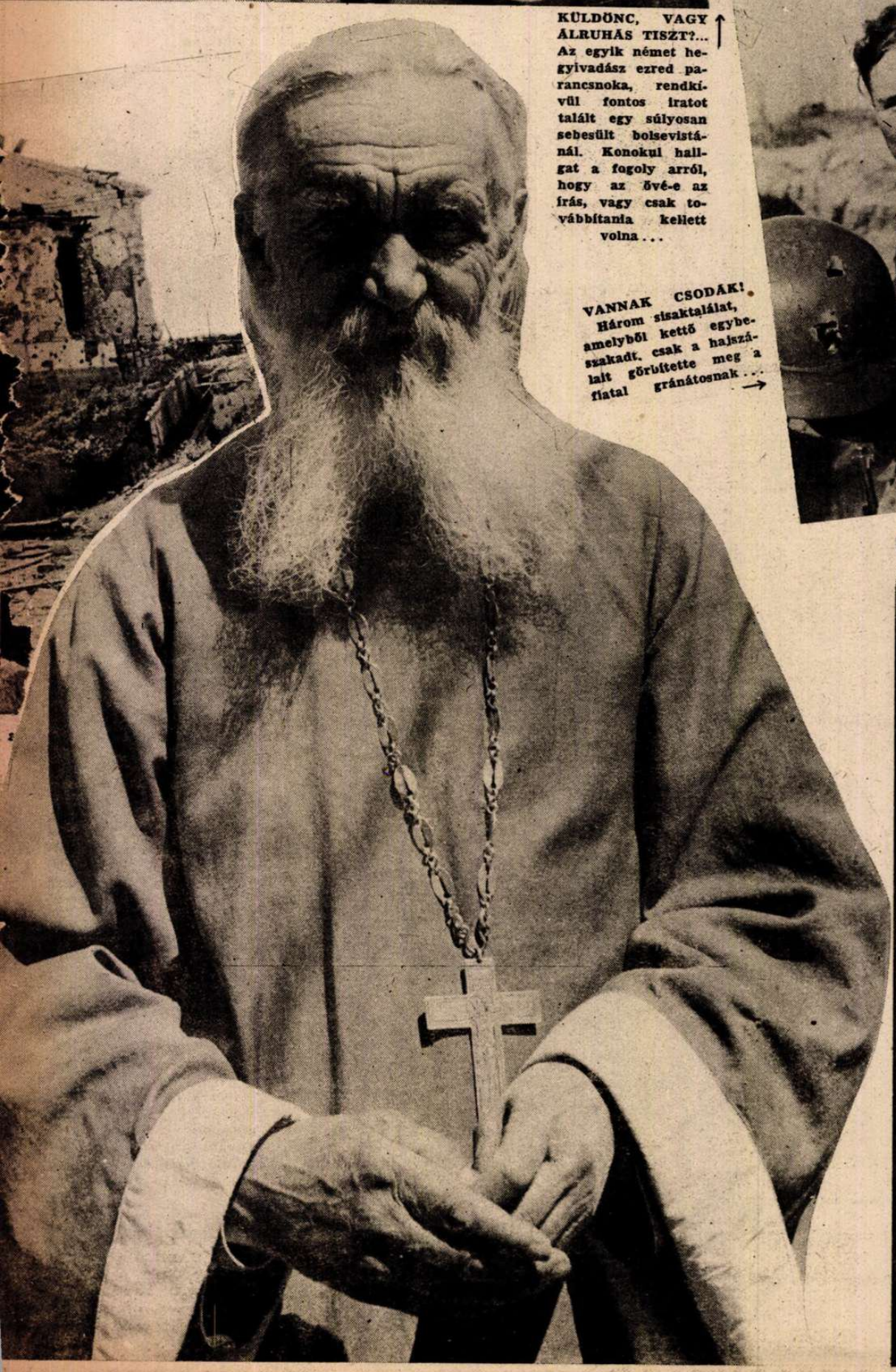

KÜLDÖNC, VAGY ÁLRUHÁS TISZT?... Az egyik német hegyivadász ezred parancsnoka, rendkívül fontos iratot talált egy súlyosan sebesült bolsevistánál. Konokul hallgat a fogoly arról, hogy az övé-e az írás, vagy csak továbbítania kellett volna...

VANNAK CSODÁK! Három sisaktalálat, amelyből kettő egybe-szakadt, csak a hajszálait görbítette meg a fiatal gránátosnak...

KIS FEKETE CSIBE A CSATATÉREN... Honnan tipegett elő? Senki sem tudja. Ház sincs a közelben s a föld gránáttölcséres, ameddig a szem ellát. De egyszer csak ott volt és csipogva forgolódott fészkétkereső gyámoltalansággal a gránátos meleg kezében. S a rohamok hőse megindultan nézi a kis csibét. Emlék, otthon, béke van a kis állat pelyhes puhaságában. Az eget-földet rázó vihart megállítja egy pillanatra a jóság átsuhanó gyönge fuvallata...

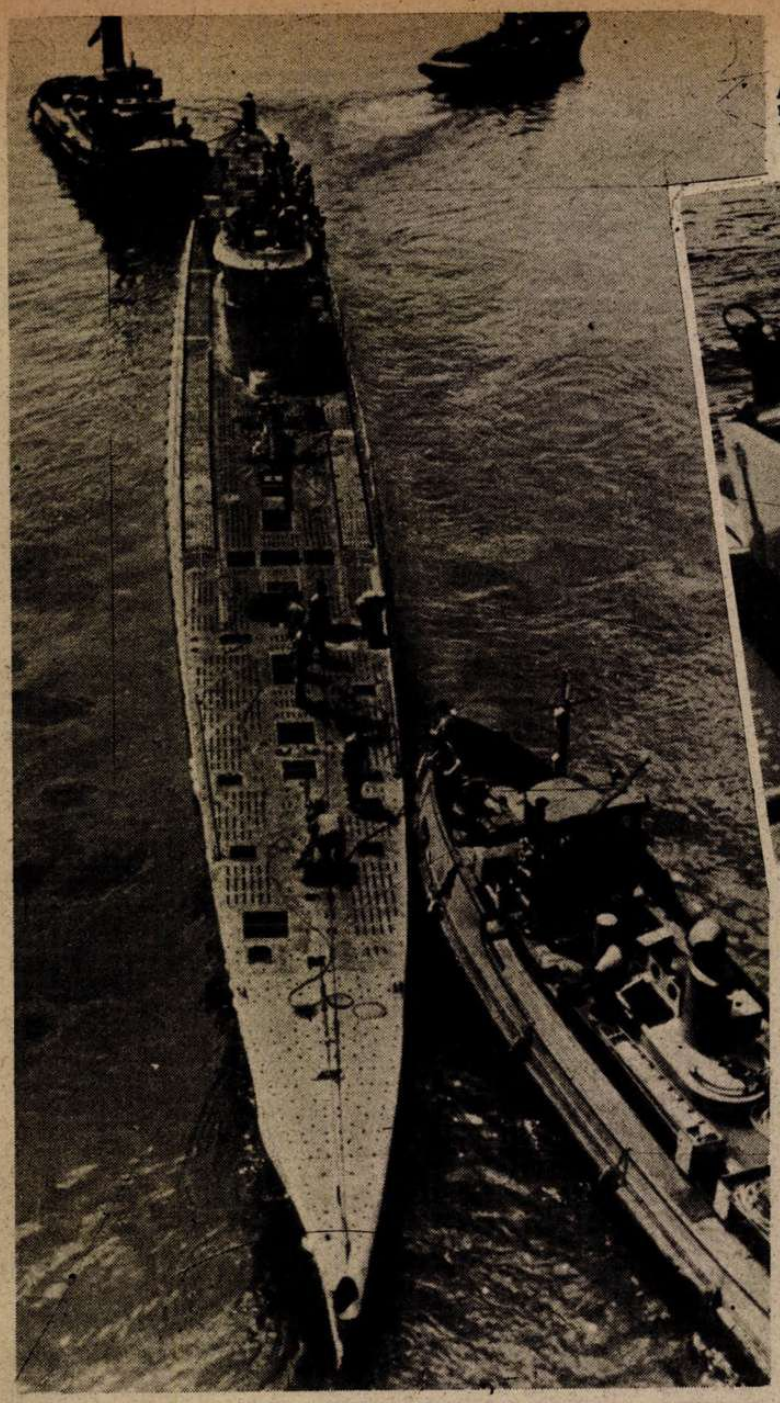

AZ ÚJ NAGYÚT ELŐTT... Három kis vontatóhajó húzza a tengeralattjárót a vasbeton-bunkerből a merülési próba színhelyére

A FLOTTAMÉRNÖK a motorcsónakról figyeli a próbamerülést. Ha a tenger felszínén a legkisebb olajfoltok, vagy légbuborékok mutatkoznak a lemerülés után, akkor a tengeralattjáró már nem futhat ki a nyílt vizekre...

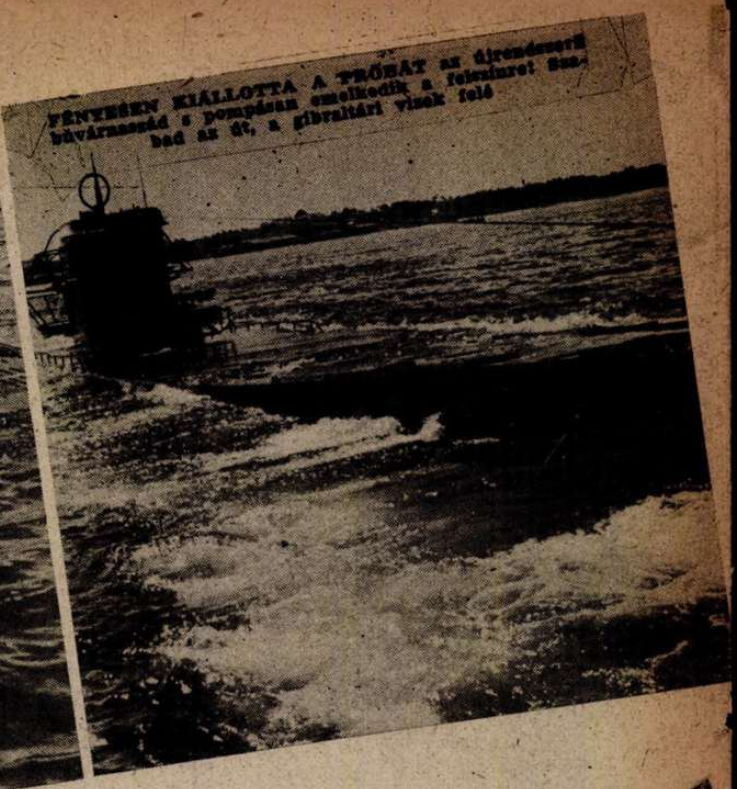

FÉNYESEN KIÁLLOTTA A PRÓBÁT az újrendszerű búvárnaszád s pompásan emelkedik a felszínre! Szabad az út, a gibraltári vizek felé

KIFUTOTTAK A

Az elmúlott héten Churchill miniszterelnök bejelentette az angol alsóház ülésén, hogy a brit birodalom a tengeralattjáró háború kiújulását „komor bizakodással" veszi tudomásul... Négy hónapig valóban semmit sem hallott a világ a félelmetes német fegyvernemről s Berlin csak Churchill beszéde után közölte, hogy Gibraltárnál a harcbaszállott búvárnaszádok elsülyesztettek 3 ellenséges rombolót s megtorpedóztak egy erősen biztosított hűtőhajót; újabb jelentés szerint pedig az Atlanti-óceán északi részén egy Amerika felé haladó hajókaravánból 12 kísérő rombolót süllyesztettek el és hármat megtorpedóztak. A szétugrasztott hajókaravánból ezenkívül 9 hajó süllyedt el 46.500 tonna tartalommal és 2 másikat ért torpedótalálat. A haditechnikai találmányok, az új elhárító fegyverek tették szükségessé a tengeralattjárók ideiglenes kivonását a küzdelemből s valószínű átalakításukat is, a sikeres harc folytatására. A háború sorsdöntő fordulataiban érdekelt nemzetek és országok közvéleménye feszült várakozással lesi az új híreket a búvárnaszádok tevékenységéről...

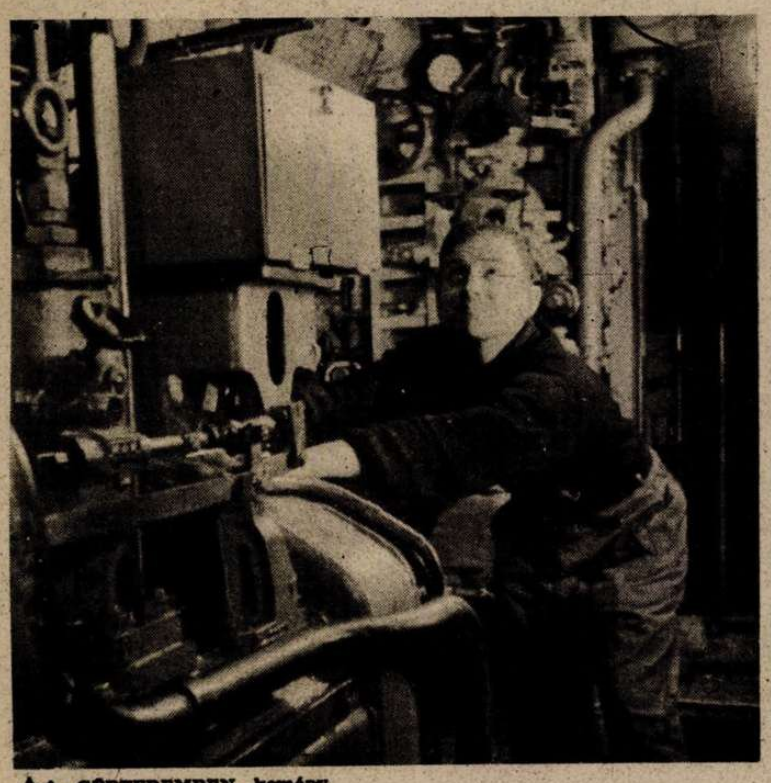

↑A GÉPTEREMBEN kemény munka folyik...

↑ÖRÖK FIGYELEM, pontos mérés, finom technikai munka, a siker előfeltétele...

ÁGYÚTÜZ az ellenséges célpontra!

HARCRA KÉSZEN!

A BÚVÁRNASZÁD MÉLYÉBEN kantinárut osztanak ki a tengerészeknek. Örömmel várt percei ezek a napnak

TENGERALATTJÁRÓK!

LEMERÜL A BÚVÁRNASZÁD. Már csak egy tengerész van a fedélzeten, leereszkedni a toronyba...

AMIKOR A BÚVÁRNASZÁD AZ ELLENSÉGES HAJÓ MEGTORPEDÓZÁSA UTÁN a felszínre emelkedik. Sisteregve csap szét a tenger vize a torony körül...

MINT A FECSKÉK A TELEGRÁFDRÓTON, úgy sütkéreznek a tengerészek a búvárnaszád fedélzetén, — amíg vészélytelen körzetek vizén suhan a hajó...

...HÁROM ELLENSÉGES HAJÓ ÉG, merül s a hullámsír fölött összegomolyognak széles fekete gyászfátyolba a füstfelhők...

A GYŐZELMI LÁTVÁNY A TENGEREN...

A SALERNOI

TÜZÉRSÉGI MEGFIGYELŐK A SALERNÓI TENGERPARTON. Az angol jelentések is elismerik a salernói második partraszállásnál elszenvedett súlyos veszteségeket

PARTRASZÁLLÍTÓ ANGOL CSÓNAKOK IGYEKEZNEK EGY ELHAGYOTTNAK VÉLT ÖBÖLRÉSZBE! Cikkcakkosan mozognak, hogy elkerüljék a tüzérségi tüzet. A német gránátosok is elérték már a parti övezetet, fogadni az inváziós csapatokat

ELSŐ KÉPSOROZAT A DÉLOLASZORSZÁGI

A Badoglio-kormány fegyverletételével okozott súlyos hadműveleti válság ellenséges kimélyítését Kesselring vezértábornagy csapatainak váratlan és viharos támadása akadályozta meg. A salernói öbölben partraszállott amerikai hadsereg véres veszteségek után visszavonult a tengerpartra s az angol segítség megérkezéséig, a német hadvezetőségnek ideje volt a délolaszországi védelem villám-

NÉMET HARCKOCSIK hosszú sora kígyózik a csatatér felé . . .

A HARCOLÓ NÉMET gyalogos csapatok biztosítása a légi támadások ellen. A légvédelmi tüzérség emberfölötti feladatokat old meg

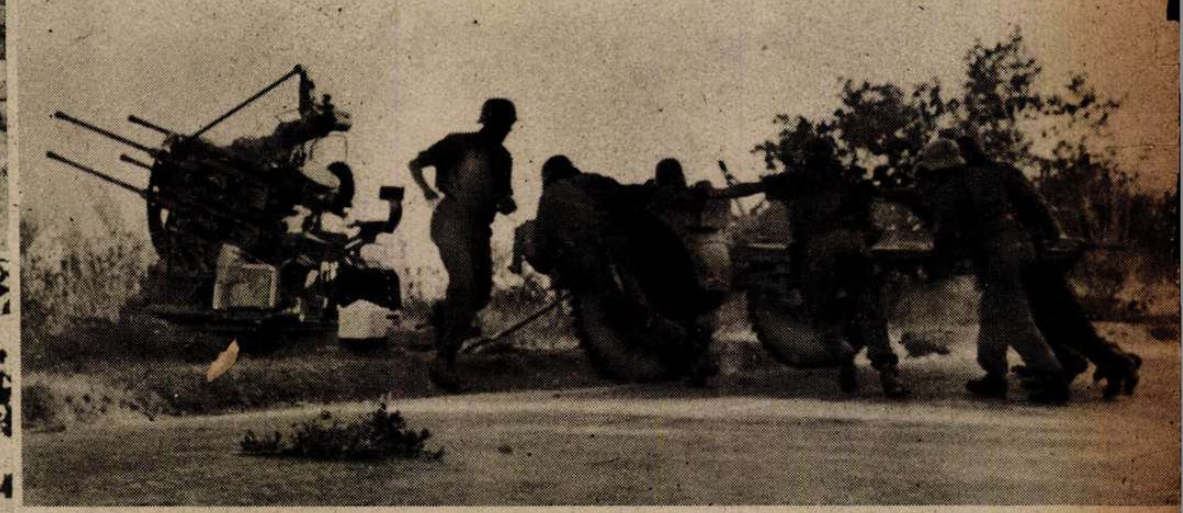

ÉG A PÁRTRATETT ANGOL HARCKOCSI, s menekülő legénységére tüzel a német gránátos

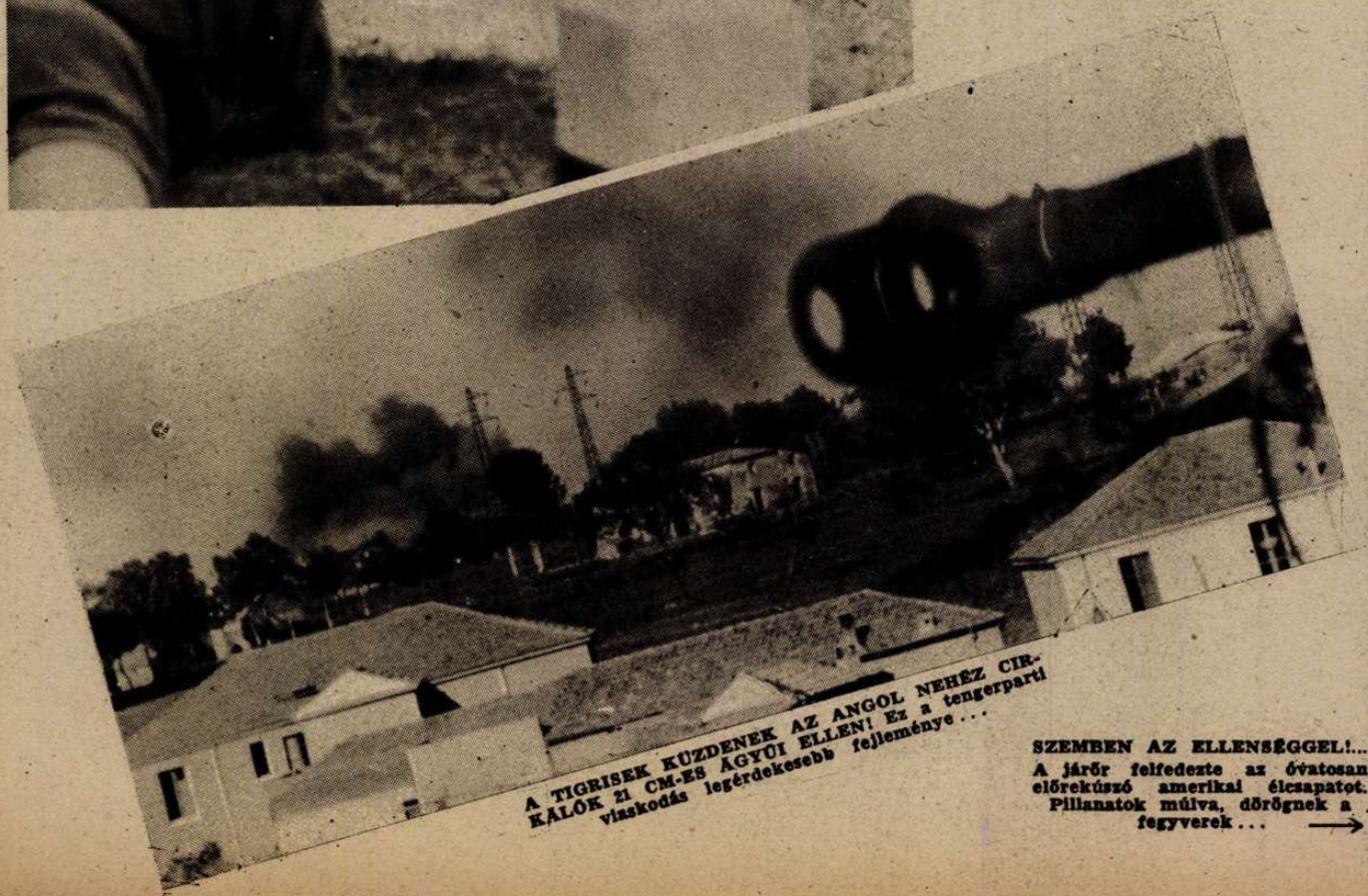

A TIGRISEK KÜZDENEK AZ ANGOL NEHÉZ CIRKÁLÓK 21 CM-ES ÁGYÚI ELLEN! Ez a tengerparti viaskodás legérdekesebb fejleménye . . .

SZEMBEN AZ ELLENSÉGGEL!... A járőr felfedezte az óvatosan előrekúszó amerikai élcsapatot. Pillanatok múlva, dörögnek a fegyverek . . . →

CSATATÉREN

↑ KÖZELHARCBAN az angolszászokkal egy hegyi átjáró birtokáért

ÚJ CSAPATOK érkeznek Nápoly felől a harctérre →

NÉMET-ANGOLSZÁSZ ÜTKÖZETEKRŐL gyors megszervezésére. A két tengerpart közötti ellenállás fővonalának kialakulásáról még nem érkezett hír, de túlnyomó számban partratett új angolszász egységek és Montgomery Calábriából felnyomuló kötelékei csak lassan haladnak előre a német utóvédek heves tüzében. A dél-olaszországi arcvonalon, a jelek szerint nemsokára megmerevedik a front és kirobban az elkeseredett viadal a szembenálló nagy hadseregek között...

↓ PARTBIZTOSÍTÁS NÁPOLY KÖZELÉBEN

LÜTTWITZ VEZÉRŐRNAGY (balról) az első vonalban adja ki rendelkezéseit az előretolt amerikai állás megrohamozására ↑

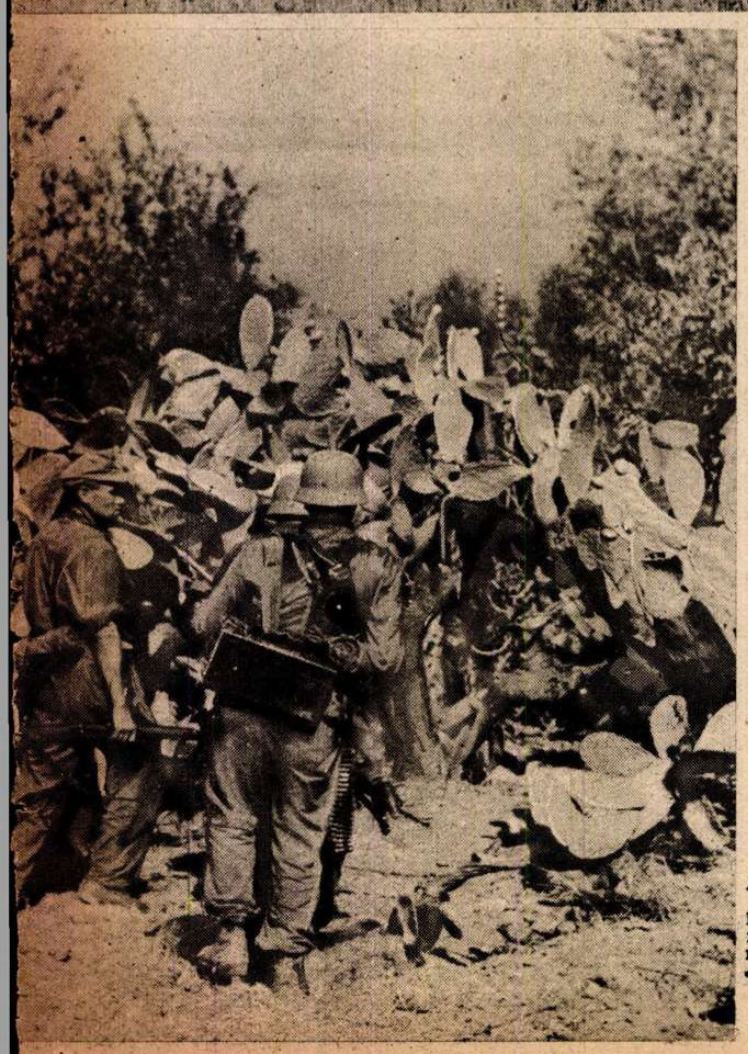

A SALERNÓI ÖBÖL embermagasságú kaktuszai között várakoznak a német rohamcsapat katonái ← a bevetésre

PARTRASZÁLLOTT ÉS ELFOGTÁK... Egy angol altiszt bekísérése a parancsnokságra

BOMBATÁMADÁS A SZOVJETHADAK SŰRŰJÉRE!

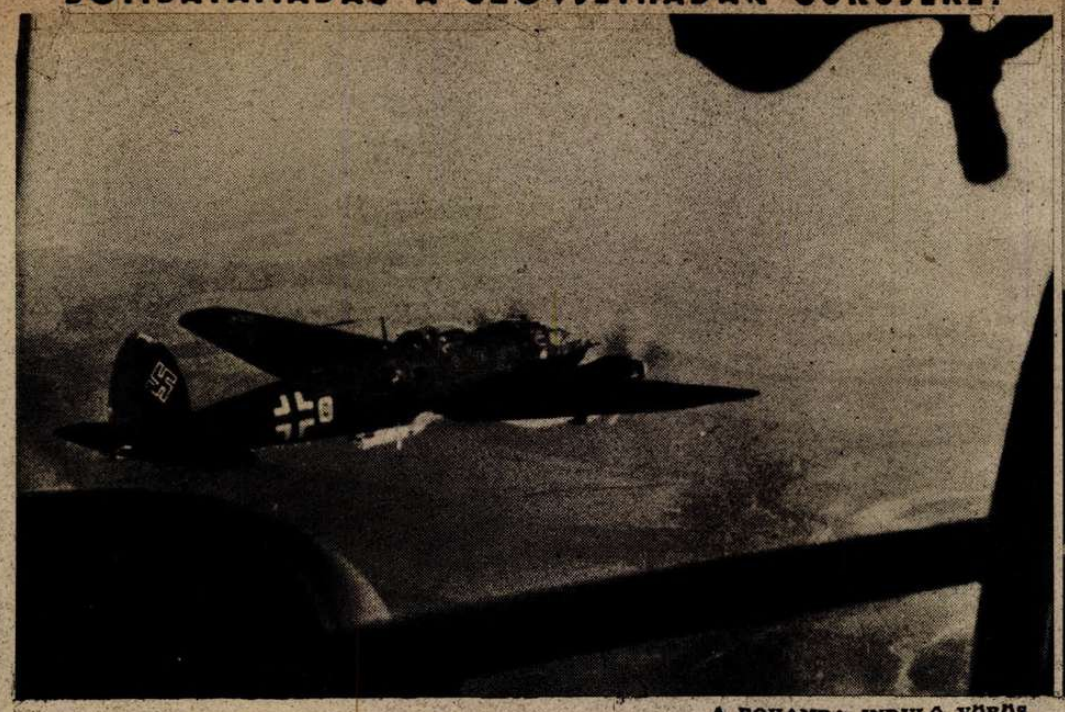

A ROHAMRA INDULÓ VÖRÖS HADOSZTÁLY FÖLÖTT

A SEBESÜLT FŐPARANCSNOK A HELYÉN MARAD. Kluge vezértábornagy balkezét sínbe rakták, mert golyót kapott az első vonalban küzdő harcosainak meglátogatásánál, de tovább vezeti hadseregcsoportját a szovjetfronton...

SÜVÍTENEK LEFELÉ A BOMBÁK!

A ROBBANÁSOK SZÁZAI SZAGGATJÁK MEG A FÖLDET ÉS AZ EMBERSOROKAT...

HADIJELENTÉSEK,

Írta: RAJNISS

Nem csoda már, ha az események és a rejtélyes csatornahálózatokból süvöltöző idegháború összebonyolódott hatása alatt, időnként megroppan a józan ítélőképesség s az emberek nehány nyargaló perc alatt bármit elhisznek s mindennek az ellenkezőjét is lehetőségnek mondják... A légüres térben való lebegés sajátságos érzése, hovatovább megszokott, de azért idegesítő állapot lesz. Aki semmiben sem hisz, de mindent tudni akar, az elveszíti a talajt a lába alól. A háború fordulataiban egyre több lesz a titok, a kulisszák mögötti esemény, elhatározás és az érthetetlen jelenség a beavatatlan szemlélők előtt. Ahogy a keleti front óriás hadmozdulatait s azok értelmét, okát és várható következményét nem tudjuk kívülről s az összes tények ismerete nélkül magyarázgatni, ugyanúgy képtelen megérteni az angol és az amerikai polgár is, hogy mi a valóságos viszony az angolszászok és a szovjet között, Eden beszéde s a fölényes moszkvai válaszok után. A hét végén az egész világsajtót bejárta a német-orosz fegyverszünet híre, amelyet Berlin azonnal megcáfolt és London zavartkeltő kísérletnek minősített. A vad és fantasztikus következtetések s találgatások korát éljük és ilyenkor a legfontosabb kínosan ragaszkodni az ellenőrizhető tényekhez s bevárni nyugodtan a kósza hírek igazolását, vagy gyors megsemmisülését....

A szovjetfront

a gigantikus átformálódás és az arcvonalrövidítés jegyében hullámzik széles sávban, keletről nyugat felé s ma még senki sem tudja megmondani, hogy hol alakul ki az új szilárd arcvonal. A jósolgatás nevetséges és nagyképű kísérlet, mert a német hadvezetőség senkire sem bízta rá a legnagyobb és legfontosabb titkot. A berlini hivatalos magyarázat is *fájdalmasnak* nevezi fontos területek és nagy városok feladását, de joggal hangoztatja az elszakadó mozdulatok tervszerűségét, mert még a moszkvai állandóan túlzott jelentések sem számolnak be a német front *áttöréséről*. A visszavonulásnak és a védekezésnek rendkívül magasrangú hadműveleti formája alakult ki a szovjethadszintéren, amelyet csak a legkiválóbban képzett csapatokkal és fölényes vezetői művészettel lehet végrehajtani.

A német hadsereg zöme hátravonul a kijelölt állásokba s az erős utóvédosztagok feladata, megakadályozni a vörös hadsereg tapadását és elősegíteni a saját hadsereg zavartalan beérkezését az új védelmi állásokba. Ahol a szovjet súlypontokat alakított ki az áttörésre, a német hadseregrészek felgöngyölítésének szándékával, ott a biztosító gépesített alakulatok ellentámadásba lendülnek s véresen visszaverik az előretörő páncélos szovjet ékeket. Nehéz módszer ez a gyakorlatban s a széles szovjetfronton és sokszor kerül válságos helyzetbe egy-egy bekerített erőcsoport, amely csak feladatának maradéktalan elvégzése után vághatja kersztül magát a sűrű ellenséges sorokon... A szovjet katonaáradatának feltartóztatására minden talpalatnyi alkalmas terepet felhasználnak a legjobb tűzhatás és a legkisebb vérveszteség elvének alkalmazásával. *Ahonnan kivonulnak a német csapatok, ott nem marad épen hadifontosságú berendezés, gyár, híd és vasútvonal!* Sztalin hirdette meg a *„felpörkölt föld"* gondolatát s hadai most valóban perzselt, üszkös romokon, letarolt földeken s égő városokon haladnak át. *A „holttér" egyre szélesebb lesz a vörös hadsereg mögött s ugyanakkor megrövidül és sűrűsödik az utánpótlás hálózata a németek mögött... A téli hadjárat zord keménysége kétségtelenül jobb vonalon találja az idén a németeket, mint a szovjetcsapatokat!*

Ahogy a mult héten írtuk, a világtörténelem legnagyobb csatája a *szmolenszki térségben* lángolt fel, ahol az elkeseredett közelharcok páratlan hete után, *a németek kiürítették Szmolenszket, Roszlavl városát, Velizst és Demidovot.* A két utóbbi városkából, a dühöngő harcok alatt, alig maradt meg valami. *A brjanszki térségben változatlan hevességgel folyik a csata. Nezsin térsé-*

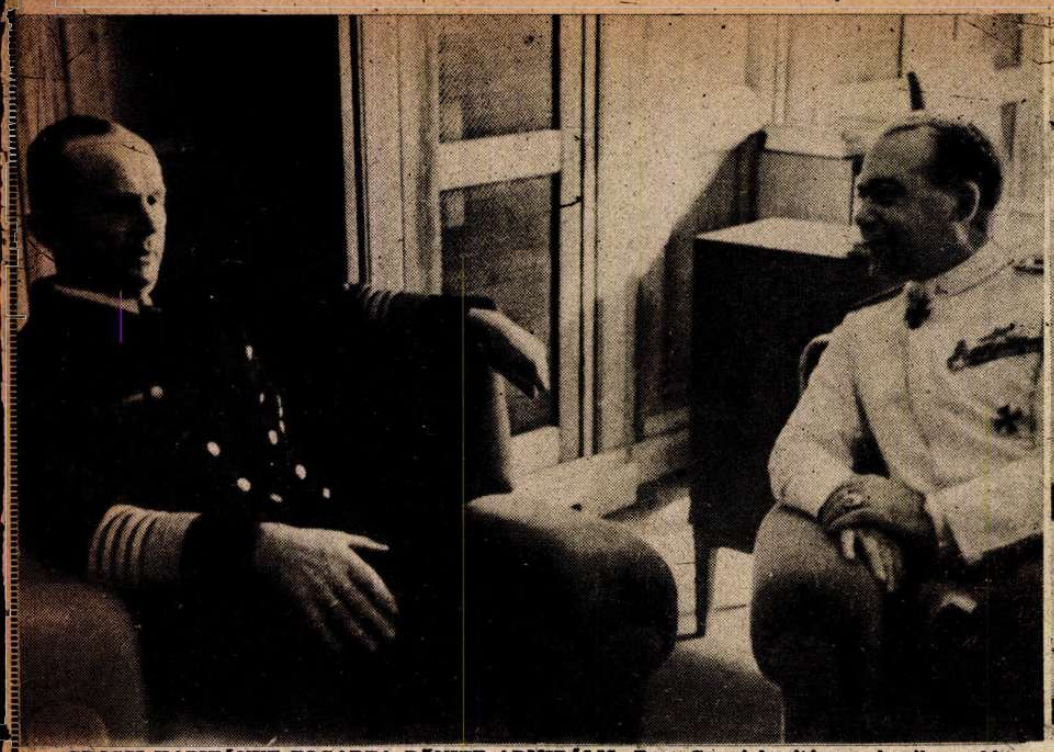

GROSSI KAPITÁNYT FOGADTA DÖNITZ ADMIRÁLIS. Enzo Grossi kapitány, a legsikeresebb olasz tengeralattjáró parancsnoka kötelékével együtt annakidején jelentkezett a német tengerészet főparancsnokságán és kijelentette, hogy német vezetés alatt akar a végső győzelemért harcolni

LOVAGKERESZT AZ ÖRMESTERNEK. Beutler őrmester rohamágyújával, közelharcban, 5—10 méter távolságból 16 nehéz szovjetharckocsit pusztított el!

NOVOTNY FŐHADNAGY 218. légi győzelme után — mint a német hadsereg 37. katonája, — megkapta a tölgyfalombhoz a kardokat

CSATÁK ÉS ÚJ FORDULATOK

FERENC

gében, a mocsaras és erdős terepen új tartalékokkal állandóan feltöltött szovjet haderők a kievi utakat és vasúvonalakat iparkodnak mélyen megszállani. A Dnyeper vonalán Cserkaszi és Csernigov között a folyó balpartjáért éjjel-nappal folyik a közelharc. Poltava romokban hever, a németek kiürítették. A nagy Dnyeper-kanyar keleti partvidékén Pavlovgrad, Dnyepropetrovszk és Zaporozsje háromszögében leírhatatlanul heves csaták tombolnak. Az Azovi-tenger partján Melitopol térségében próbál a vörös hadsereg a Dnyeper alsó folyásáig előretörni s elfoglalni a Krim bejáratát. A kubáni hídfőnél a németek feladták Anapa kikötővárost, a parti művek teljes szétrombolása után. Ez a rövidrefogott komor heti jelentés a részletharcok ezreit takarja s a hősiség, a halált megvető, töretlen harci szellem bizonysága is, mert a visszavonuló hadsereg ütőerejét maradandóan megtartotta. A szovjet változatlanul 100—200 páncélost veszít naponként s a földi harcokba beavatkozó német légierő, a hét két utolsó napján 105 szovjet repülőgépet lőtt le, 5 saját gép elvesztésével. Az *Azovi-tenger* partján egy szovjet partraszállási kísérlet 8800 vörös katona életébe került. A Kubán-hídfőnél bámulatbaejtő szívóssággal állja a maroknyi védőrség a szakadatlanul megujuló rohamokat, pedig hadműveleti feladatát már befejezte. *A keleti csata 13. hetében elszörnyedne a világ, ha a szovjet veszteségeinek arányait pontosan megismerné!... Lassanként a Dnyeper vonalára kerül a súlypont, ahol a magasabb fekvésű partok kedvező védelmi állásokat biztosítanak a németeknek. A Deszna-vonalon a sikeres utóvédharcokban, a német jelentések szerint vitézül harcoltak a magyar honvédegységek.*

Nyugaton és délen

új jelenségek keltették fel a hét folyamán a nemzetközi figyelmet.

Német tengeralattjárók többhetes szünet után meglepetésszerűen megtámadták az Atlanti-óceán északi részén az ellenséges hajókaravánforgalmat. Egy tengeralattjáró-harccsoportnak sikerült rajtaütnie egy szokatlanul erősen biztosított, Amerika felé tartó hajókiséreten. Ezért elsősorban a külső biztosítás rendkívül sok kísérő rombolóját kellett megtámadni. Ennek során a német tengeralattjárók páratlan eredményt értek el. Napokig tartó elkeseredett harcokban 12 ellenséges rombolót elsülyesztettek és még hármat megtorpedóztak. Azoknak a pusztulása is valószínű. Erős köd akadályozta a hadműveletek folytatását, mégis még kilenc hajót elsülyesztettek a hajókaravánból, 46.500 tonnatartalommal és két másikat megtorpedóztak. A karaváncsatában feltűnően sok angolszász tengerész életét vesztette, mert a búvárnaszádok támadásának szünetelése miatt, már az elemi védőintézkedésekről is megfeledkeztek a hajóstársaságok...

A délolaszországi harcok felismerhető arcvonala még nem alakult ki s szűkszavúak a jelentések mindkét oldalon. Kétségtelenül megállapítható azonban, hogy az angolszászok hajóvesztesége feltűnően magas volt az újabb partraszállásoknál, a szárazföldi harcokban pedig, a makacs német ellenállás lassítja és hátráltatja az angol-amerikai egyesített hadművelet kifejlését. A salernói és potenzai szakaszon Kesselring katonái több heves támadást visszavertek s Ebolitól keletre meghiúsították az amerikaiak átkaroló mozdulatát. Korzikában erős harc folyik. A Balkán-tengerparton még sok helyen tisztázatlan a helyzet, de a partizán helyi sikereknek Berlinben nem tulajdonítanak komoly fontosságot.

Az általános világhelyzet feszültebb mint valaha! A Csendes Óceánon új vihart igérő szelek zúgnak. India nyugtalankodik. Szovjetoroszország belsejéből az éhinség hírei jutottak el az angolszász országokba. A vörös hadsereg térfoglalása a bolsevizmus kérdését gazdag semleges országokban is riadt vitatkozások előterébe verte. Csupa rejtelem a közeljövő, de az erős meggyőződés és a jó ügyért való kiállás tudata megbirkózik az eseményekkel a jobb idők virradásáig...

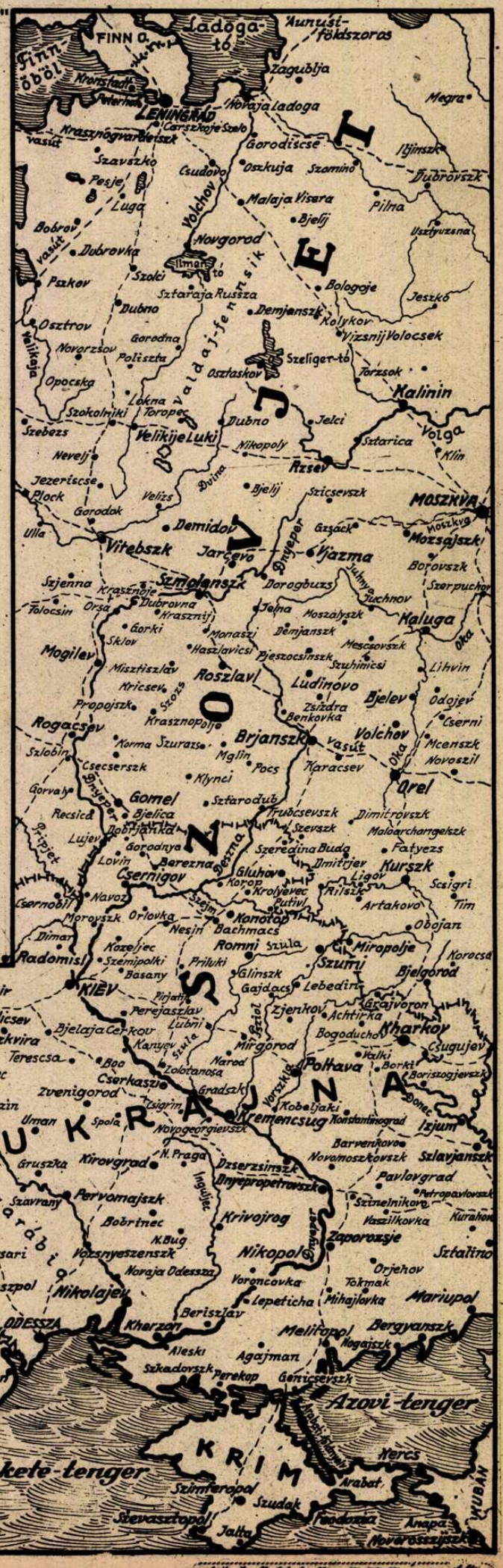

Ünnepi napokon jelentik humorban:

Éjjeli zene a politikában: ...„Nyisd ki babám az ajtót, Csendesen, mert meghallják a szomszédok"

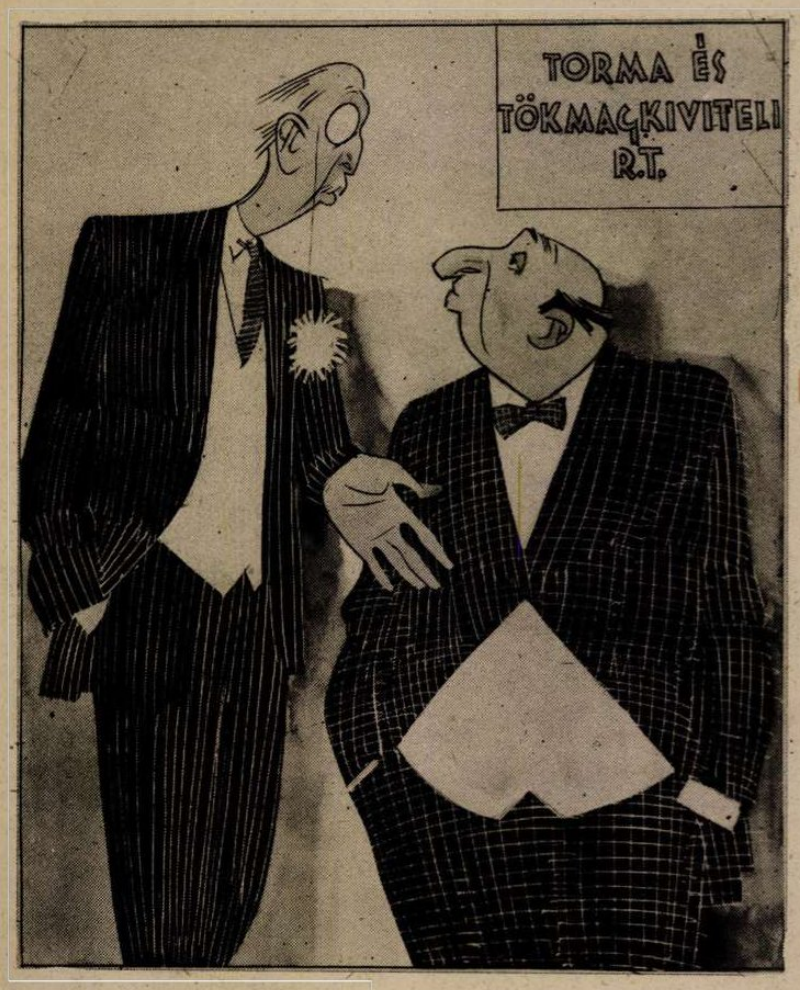

DERENGŐ GYANU:

— Azt hallottam kedves Bernát, hogy több cikk jelent meg mostanában az Aladárok alkonyáról. Csak nem te iratod ezeket a malacságokat kérlek?...

←

MAGYAR ÖNTUDAT

magasodik a rémhírterjesztők fölé!...

„POLGÁR, MOST RAJTAD A SOR!"

(Makay-Petrovics György azt ajánlotta a polgárságnak, hogy szökelljen talpra s ragadja magához a vezetést...)

Az a bizonyos polgár: „Én azt ajánlom uraságodnak, hogy várjuk meg, amíg ellanyhul a fekete piac...

→

MEGOLDHATATLAN FELADAT:

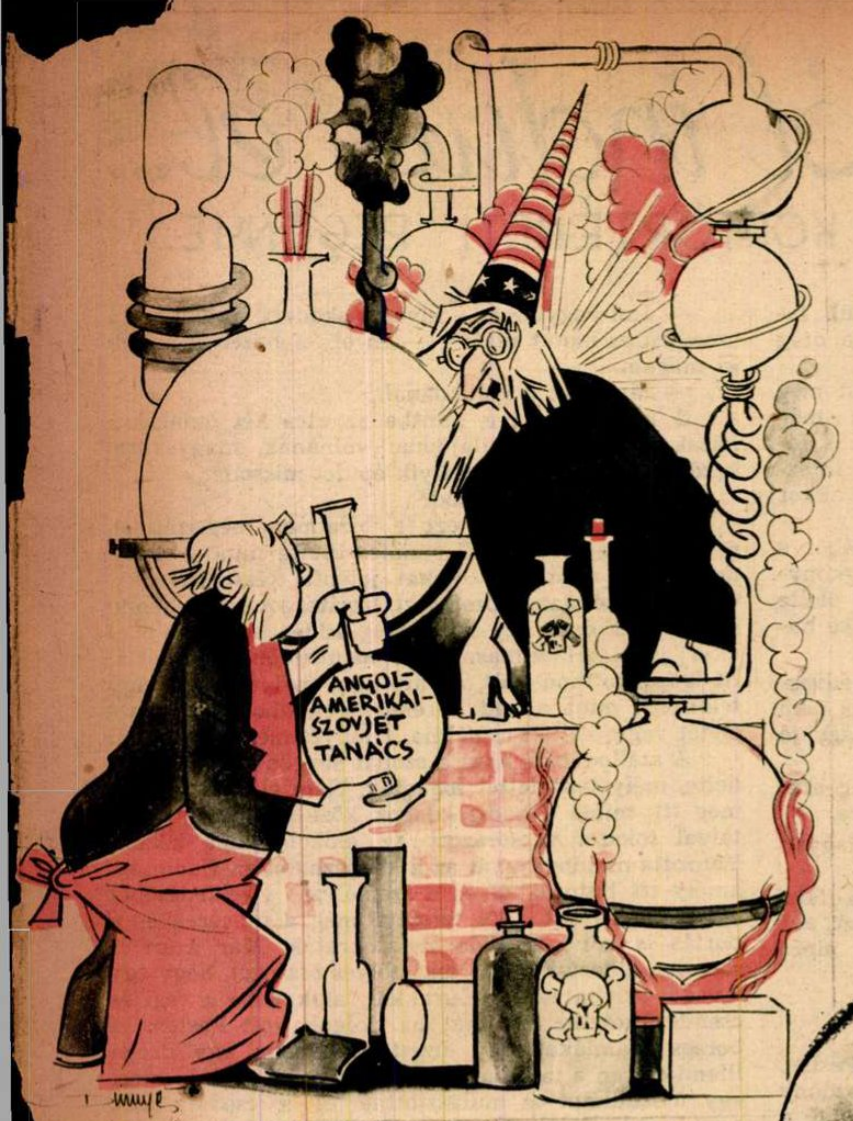

— Mester, hiába rázom össze-vissza ezt a kotyvalékot, nem áll össze semmiképpen!...

SZEMLÉLŐDÉS AZ ÁLLATKERTBEN

CHURCHILL BESZÁMOL

— Uraim, ha még egy kérdés elhangzik az olasz fegyverszüneti feltételek teljesítéséről, én azonmód visszamegyek Amerikába.

VÁLTOZNAK AZ IDŐK ÉS VÁLTOZNAK A GENTLEMANEK

(A szerb partizán vezéreket két angol tábornok látogatta meg a hegyek közt lévő rejtett szállásukon.)

MADE IN ENGLAND AND U.S.A.

— Uraim! Üdvözlöm önöket, mint a Háború Utáni kérdések Szakbizottságának Kijelölésére Alakítandó Bizottságot Átmenetileg Pótló Tizes Tanács Ideiglenes Helyettesítésére Megszervezett Nagytanács (azaz röviden a HUKSzKABÁPTTIHMN) tagjait.

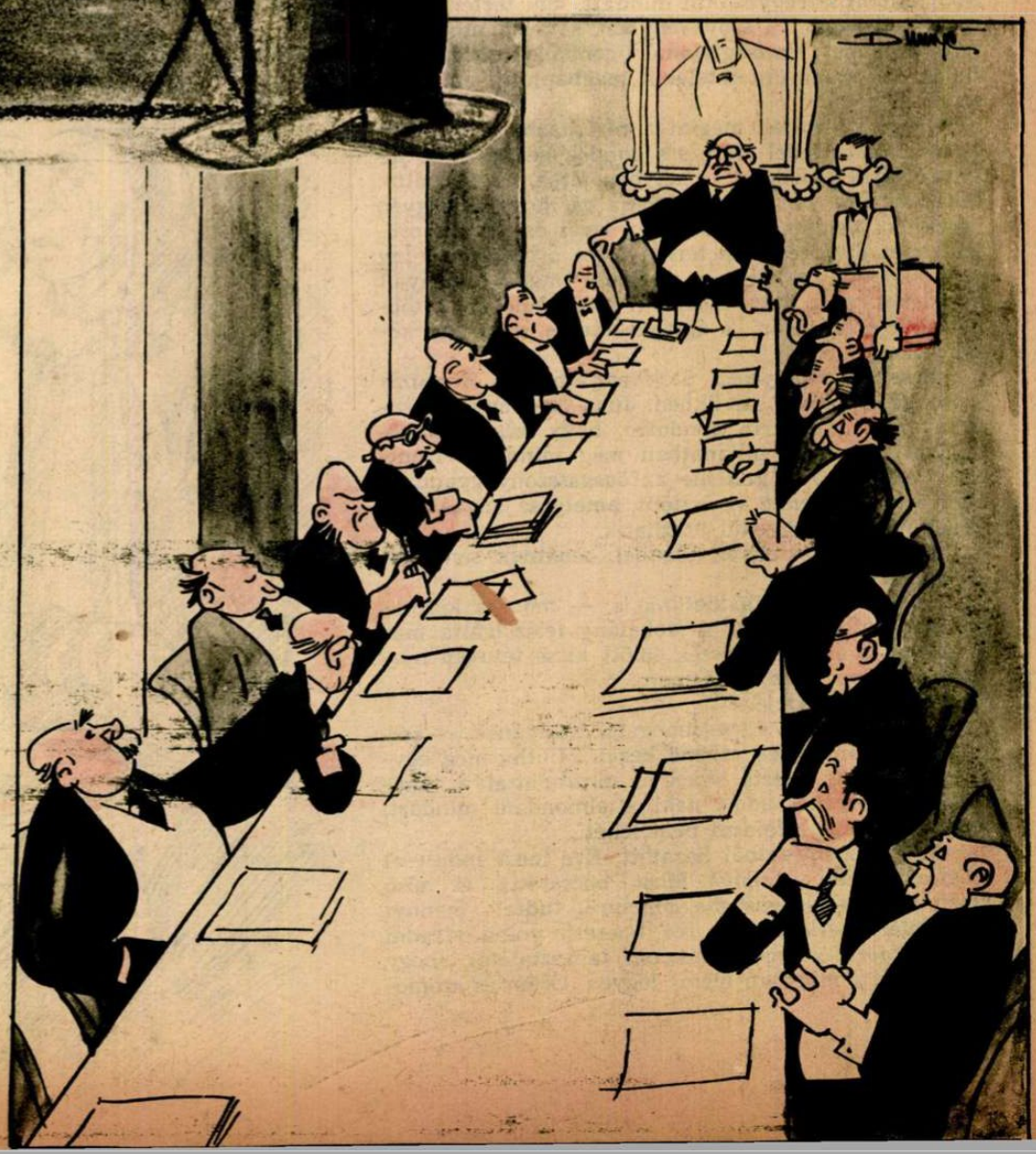

Tarnopolból indult el...

DÖVÉNYI NAGY LAJOS KORTÖRTÉNETI REGÉNYE

(58.)

— Azt hiszem, megfűtöttem magam, — mormolta Juda, s erőltette még egyszer a köhögést, hogy arca hirtelen fellobbanó vörösségét leplezze valamivel. — Délelőtt sokat jártam kint az udvaron, nem szoktam meg a hideget. Hiába, a pesti ember gyenge...

Nehezen sikerült a mosoly, amelyel szavait kísérte, de az özvegy gyanúja mégis elaludt. Apró, tipegő léptekkel haladt tovább, leánya karjára támaszkodva, — gyermek a szakadék szélén, — s még sajnálta is kicsit a férfit.

Akárhogyan volt, s a magányban bármily sűrűn feltámadtak is szívében a múlt komor emlékei, lassan elhalványodott, kifakult benne a harag, az ellenséges érzés és az idegenkedés. Sok álmatlan éjszakát tűnődött keresztül, mióta itt éltek megint a régi házban, a megszokott, kedves bútorok között és érezték gondoskodását ennek az idegen világból való idegen embernek. Hányszor hallgatta a szél baljós üvöltését a tág kéményekben, téli éjszakákon, miközben nyitott szemmel bámulta a mennyezet halvány négyszögét, s azon tűnődött: mi ösztönzi vajjon a ház új urát arra a csaknem gyermeki odaadásra, amellyel az ő árva életüket gyámolítja? Egyszerű és tiszta lélek volt, túlságosan egyszerű és tiszta ahhoz, hogy átlásson egy hideg izzással égő akarat tervein, s akárcsak egy percre is eszébe jusson a bosszú határtalanságán gondolkodni. Nem, talán el se hitte volna, ha valaki mondja neki, hogy e síma szívesség, e bőkezűség voltaképpen csak arra jó, hogy éberségét elaltassa, s mögötte olyan szándékok lapulnak meg, amelyek elől riadtan futna el bármily idegenségbe, a holnap minden bizonytalanságába.

Voltak órák, amikor azt se hitte már: ez az ember bármiképpen is hozzájárult tönkrejutásukhoz, s akárcsak közvetve is felidézője volt a család sötét tragédiájának. Ha így lett volna, — gondolkodott, — ha valóban azt kívánta, ismeretlen okból, hogy ők, akik soha nem vétettek neki, egy napon a tökéletes koldusság állapotába jussanak, ezt a célját elérte, s a kielégített bosszú érzetével nézhette volna művét. Nem tudta összeegyeztetni mindazt, ami történt, nem tudott eligazodni a szövevényben, s végül megnyugtatta önmagát: igazságtalanul gondolkodott szegény fia is, s ő maga érdemtelenül megbántotta ezt a jószívű idegent.

Hogy itt voltak megint a régi házban, az áldott és nyugalmas fedél alatt, s a gondok kerítésén se jutottak túl a hajléknak, amelyben éltek, azt mutatta: félreismerték. Mi oka lett volna rá, hogy jó legyen hozzájuk? Semmi. Az emberi részvét ösztönözte csupán, s ez az érzés nem férhet össze a bosszúval. Így gondolkodott, csaknem a jótékony angyal szárnyait ajándékozva az idegennek, aki most, íme, még többet akar értük tenni, s úgy viselkedik, mint egy közeli rokon.

Kissé ünnepélyesen ültek asztalhoz, a búcsúzás szorongó érzésével szívükben. Juda a tányérra sütötte szemét, — arra gondolva, hogy ostoba mohóságával az utolsó pillanatban még mindent elronthat. Csak föl kell keltenie az öregasszony gyanúját, éberré tennie benne az ösztönt, amely az anyaállatokéval rokon és egyedül utazhatik.

Hamar végeztek az ebéddel, senkinek sem volt étvágya.

— Lassan készülődhetünk is, — mondta közömbös hangsúllyal, mikor a szobalány felszolgálta már a feketét, s az üres csészék fölött kissé tétován néztek egymásra mind a hárman.

— Igen... ideje.

Oldalt fordult, s megsimogatta leányának az asztalterítőn könnyedén pihenő kezét. Mintha még egyszer ismételni akarta volna e mozdulattal a tanácsokat, amelyeket adott neki, s elmondani mindazt, amit szavakkal kifejezni nem lehet.

Mióta az intézetből hazajött, Éva most indult el először nélküle valahová. Most bocsátotta el első ízben a nagy idegenségbe, amelyről tudta: mennyi veszedelemmel leselkedik reá. Szerette volna odaadni neki szomorú életének minden tapasztalatát, hogy első lépése a világban biztos legyen. Öröm és szomorúság vegyült el szívében, szétválaszthatatlanul, fanyar kis bánattal, amely könnybe borította öreg szemét.

— Magukra hagyom a hölgyeket, — hajolt meg udvarias tapintattal Juda, — bizonyára lesz még egymásnak mondanivalójuk, amelynél még én is fölösleges vagyok. Különben egyet-mást el kell intéznem utazás előtt, s ha a kocsi már előállott, akkor jelentkezem majd.

Hosszú, nyugodt léptekkel ment ki a szobából, s mikor becsukódott az ajtó utána, névtelen megkönnyebbüléssel sóhajtott az özvegy. Magához ölelte Évát, langyos könnyei rácsurogtak a leány szőke hajára, s reszkető gyöngyökként ültek meg rajta.

— Úgy örülök, — tördelte a szavakat, — kedveském, hogy végre elmehetsz egy kicsit innét és nem kell örökké az én szomorú arcomat nézned. Légy jó kislány, légy vidám...

— Igen anyus... — ő is sírt már és meleg száját rászorította az öregesen barnabőrű kis kézre.

Könnyeik összefolytak, a szoba csendje lágyan borult rájuk, két búcsúzóra.

Juda fütyörészve tartott az ispán irodája felé. A diadal forró öröme töltötte el, mint a vadászt, aki leshelyén célbavette már zsákmányát, s tudja: nincs hatalom, amely megszabadíthatná.

III

Nyolc órára kellett volna megérkezniök Pestre, de éjfél is jóval elmúlt, mikor a régimódi mozdony végre becsoszogott a hosszú, sötét szerelvénnyel a Keleti pályaudvar rosszul világított, nehézszagú csarnokába s a vagonok kiöntötték magukból az elcsigázott embertömeget, amely némán hullámzott tova, a kijáratok felé, hogy néhány perc mulva eltűnjék, felszívódjék a kihalt tér s a környező utcák fekete medrében.

— Fáradt? — kérdezte Juda, mikor már kocsiban ültek és a Rákóczi-úton baktatott velük a kopott fiakker.

— Egy kicsit.

— Hát bizony, az utazás most nem valami nagy öröm, de reggelre jól kialussza magát és elfelejti az egészet.

Gondoskodó mozdulattal igazította meg a leány térdén a takarót s arcát fürkészte, amelyre az utcai lámpások közeledő fénye szabályos időközökben gyenge sugárcsóvát dobott. Kissé sápadtnak látszott, megviselte a szokatlan utazás, de szemében fátyolosan lobogott az öröm.

— Hol vagyunk? — kíváncsiskodott, kitekintve a szomorú és halott utcára, — én oly nehezen ismerem ki magam.

— Mindjárt a szállodánál.

S úgy lelkesülve, mintha az utca két oldalán a házak mind az ő tulajdonai volnának, magyarázni kezdte: merre járnak, melyik épület micsoda.

— Maga mindent tud?

Először használta ezt a bizalmas megszólítást, mostanáig a rideg „úr" címmel illette mindig. Juda úgy örült, mint egy sokat jelentő kézszorításnak, vagy egy csóknak. Közeledést, barátságot érzett benne s azt hitte: csak egy lépés még addig, ameddig ő el akar jutni. Hatalmasnak mindenttudónak láthatta; itt igazán otthon volt, e városban, melyet kicsit úgy tekintett, mint a vad a rengeteget, ahol küzdelmes életét végig kellett csinálnia, fölényét megmutathatta.

A szállodában, ahol a szobát sürgönnyel megrendelte, mély tisztelettel fogadták. Nem először fordult meg itt, mióta a hadigazdagok közé számított, barátaival sokszor vacsorázott az előkelő falak között. Vonzotta mindnyájukat az a kifejezhetetlen finomság, amely itt bútorokból és a személyzet viselkedéséből egyformán áradt. Úgy tetszett, még a pincérek és a portás is mind álruhás arisztokraták. Már azért is szívesen áldoztak volna tekintélyes összeget, hogy egy levegőt szívhatnak a főurakkal, akik ebbe a régi és csendes hotelbe szálltak, ha dolguk volt Pesten. A borsos számlákat úgy fizették, mintha egy drága illemtanórán a tandíjat követelték volna rajtuk, mert egy mozdulatot se mulasztottak el a csodált urak asztalainál. Tőlük tanultak, lopva és szívós szorgalommal, bizonyos ételeket elfogyasztani, a személyzettel beszélni, egy-egy vacsorát összeállítani, italokat rendelni, hogy aztán frissen felszedett, szegény és elkápráztatott barátnőik mellett, kevésbbé előkelő, de divatos helyeken már ők szerepelhessenek mesterekként.

Látásból Juda szinte valamennyi itt megforduló arisztokratát ismert. Kifaggatta a személyzetet, ha egy-egy új arcot látott, dús borravalókkal kenyerezte le a pincéreket, hogy megtudja: mi a kedvenc ételük és mit isznak legszívesebben. Bámulta természetes előkelőségüket, hanyag, de mégis oly elegáns ruháikat, divatjamult szakállukat, amelyet oly fenséggel viseltek, mintha valamelyik ős lépett volna ki egy óriás kerttel körülvett kastély fegyvertermének falán a rámából s a mai kor öltözetét magára véve, kedvtelésből elvegyülne az utódok közé. Nem értette: hogy nem szégyellik e szőrzetet, amelyet ő a világ minden kincséért meg nem tűrt volna ábrázatán, s nem fél-

nek, hogy valaki zsidósággal gyanusítja őket miatta.

Hetenként legalább kétszer itt vacsorázott, fejedelmi borravalókat osztogatva, azzal a titkos vággyal, hogy egyszer őt is oly mély, csaknem alattvalói hódolattal üdvözöljék, mint a grófok, vagy bárók valamelyikét.

— Rendben van a szoba? — kérdezte.

— Parancsára, nagyságos uram, — hajlongott a kissé álmos portás.

— Vigyék fel a hölgy csomagjait, — rendelkezett, — magam is meg akarom nézni a lakosztályt.

— Igenis...

Az első emeleten nyittatott fürdőszobás apartment, a legszebbek egyikét, amelyek a szállóban voltak.

Az ajtóban állott meg, be se lépett, hangsúlyozottan udvarias és tartózkodó volt.

— Úgy... — bólintott, — ez rendben volna. Hát csak pihenje ki magát, aludjék jól, egyáltalán nem sürgős felkelnie. Ha már úgy érzi majd, hogy kedve van kimenni a városba, hivasson fel telefonon s én magáért jövök.

Mosolygott, finoman meghajolt és behúzta az ajtót.

Ez hát rendben volna eddig. A benyomások bizonyára kellemesek, s a jó hatáshoz sok minden hozzájárult. A körülmények, mintha csak a sors rendezte volna a szinjátékot, gyönyörűen kiemelték egész úton az ő hatalmát, gazdagságát. Fél fülkét bérelt a vonaton, amely oly lassan vánszorgott tova, mintha a fél országon át nemcsak a végtelen kocsisort vonszolta volna a mozdony, de az emberek gondjainak terhét is, akik a fütetlen, sötét vagonok padjain kuporogtak, batyuik, kosaraik barrikádja mögött, vagy a lépcsőkön, ütközőkön és a korommal lepett, olvadó hólétől lucskos tetőn kapaszkodtak, gémberedett ujjakkal, egy-egy vasdarabba, korlátba, komor és csüggedt denevérekként.

Őket nem zavarta senki, a kalauz rájuk zárta az ajtót, amelynek üvegjén ott fenyegette a helyet keresőket a zord intés: „Bérelt szakasz!", a függönyt is összehúzta a kiváncsi tekintetek elől. Csak a lármát hallották, az utasok tarka tömegének kiáltozásait, sikolyait, vad káromkodásait, ha egy-egy állomáson, amelynek kopott, szegényes épületét a korán leszakadó alkonyatban alig világították meg az árva petróleumlámpások, fekete embernyájak rohanták meg a vonatot. Ilyenkor asszonyok sírtak, visongattak, rekedt férfihangok átkozódtak, vagy kiáltották ismerősük, rokonuk, feleségük, gyermekeik nevét, mint egy szerencsétlenség, tűzvész, vagy árvíz áldozatai, akik szeretteiket akarják megmenteni az alvilági kavarodásban.

A kalauzok hiába futkostak a kocsik mellett és igyekeztek az ütközőkről leparancsolni a szabálytalanul utazókat, senki se hallgatott rájuk.

Szabadságos katonák kapaszkodtak fel a sikos, keskeny vaslétrákon a tetőre, mikor másutt már nem volt hely, degezre tömött hátizsákokkal s néhány nyers szóval intették le a vasutast, aki reménytelenül ismételgette a szabályokat.

A kocsik törött ablakain húztak be asszonyokat, akik semmit se törődtek a szeméremmel és nyakig felborult szoknyában kapálóztak a magasban, míg végre átpréselődtek a keskeny réseken. A férfiak se vették észre most a nyers humorra alkalmat adó jeleneteket, mert gondterhelt homlokkal, lihegve kerestek egy talpalatnyi helyet, ahol elférnének a következő állomásig. Akinek már nem jutott masutt hely, az ütközők lecsüngő láncain egyensúlyozott, abban reménykedve, hogy néhány kilométert kibír s akkor valaki leszáll talán. De a vonat terhe egyre csak szaporodott. Mintha menekülne egy egész országrész minden falujából, vagy városából a nep, úgy rohanták meg a vonatot egyre újabb batyus, kosaras némberek és ittas, káromkodó férfiak. A csatlakozó pályaudvarokon valósággal tömegpánik keletkezett, asszonyokat és gyermekeket tiportak el, mert voltak, akik fél nap óta várakoztak már, anélkül, hogy a néha nyöszörögve és szuszogva befutó szerelvények valamelyikére is felférték volna. Elkeseredett csaták keletkeztek, ütlegek csattantak el, s a feltűzött szuronyú csendőrök alig birtak valamelyes rendet teremteni, az öreg népfelkelők segítségével, akik az állomásokat őrizték, régimódi, csaknem térdig érő, súlyos puskákkal a vállukon.

Judáék az ablakból nézték végig e borzasztó képeket, amelyek egyre elriasztóbbá váltak, ahogy a vonat közeledett a fővároshoz. Valahonnét, a magasból énekszó harsogott, szakadatlanul; a katonák daloltak, kissé ittasan s nagyokat kiáltva figyelmeztették egymást az állomások előtt, ahol az átjáró hidak és a sinek felett keresztülfeszülő sürgönydrótok fenyegették életüket.

Juda, mikor már besötétedett, a papirral foltozott ablakon összehúzta a szakadozott függönyt, gyertyát szedett elő és meggyújtotta.

— Mire nem gondolt! — csodálkozott Éva.

— Akinek tapasztalatai vannak, az már régen tudja, hogy a lámpák nem gyulladnak ki a vonaton, — mosolygott, s megigazította a lány térdén a takarót. — Nem fázik?

— Nem, nem...

— A világért se akarnám, hogy egy hülés legyen ennek a kirándulásnak a következménye. Látja, — figyelmeztette, — milyen kínos dolog ma útra kelni? A kedves mamának igazán rem való volna az a sok izgalom, ami vele jár.

— Persze... Nem is tudunk eléggé hálásak lenni, hogy ilyen jó hozzánk.

— Ugyan, szóra se érdemes... Én lehetek hálás, amiért ezt a hosszú és unalmas utat megosztja velem.

Elhallgattak, s alattuk kattogtak a kerekek, amelyeknek monoton zaja ütemesen keveredett a tetőn éneklő katonák nótájával. Most már csak az állomások pokoli lármáját hallották, anélkül, hogy láttak volna valamit az életveszélyes tolongásból. De Éva mindannyiszor összerezzent, valahányszor egy-egy asszony sikoltott, vagy felsírt, tehetetlenül és kétségbeesetten.

— Istenem, — sóhajtotta, — de borzasztó...

Juda bölcsen, csaknem derüsen bólintott:

— Igen. Ez a háború, kérem. Csupa izgalom és kellemetlenség, pláne annak a számára, aki védtelen. Képzelje el, hogy ezeknek az asszonyoknak vagy szerencsétlen leányoknak nincs senkijük, akire támaszkodhatnának. Egyedül állnak a világban, kiszolgáltatva a nyers és brutális életnek, amely ideoda taszigálja őket. Mindenkinek meg van a maga baja, nem ér rá törődni a más gondjával, a természetes gyöngédség és udvariasság kiveszett az emberekből. A háború valóságos állatokká tett bennünket, csak ösztöneinkre hallgatunk, a közösség, a társadalom lassan kifakuló fogalmakká válnak szivünkben és elménkben. Ha néhány évig tart még, habozás nélkül egymás torkának esnek az emberek, akik a világ óriási mészárszékké válása közben kiszabadultak az irott törvények igája alól s nem hallgatnak csupán az ősi hangra, amely a megmaradás egyetlen érvényes szabályát ismételgeti nekik.

Ezek Andor szavai voltak, tőle hallotta egy beszélgetés alkalmával, de mert nagyon illettek ide, hát elmondta őket, mintha éppen most jutottak volna eszébe.

Éva bólintott.

— Igen... De hála Istennek, nem mindenki gondolkodik így... Például...

Félbeszakitotta, kurta kis mozdulattal:

— Persze... Hiszen kulturemberek azért akadnak, akik fegyelmezni képesek magukat és oltalmazzák fajtánk méltóságát. Ezek talán a szomorú jelenségek láttán még fokozottabban igyekeznek eleget tenni társadalmi kötelességeiknek, mintegy az utókor számára próbálván bizonyítékot szolgáltatni, hogy felmenthesse majd nemzedékünket az egyetemes barbárrá süllyedés vádja alól.

Még mindig idézett, s magában örömmel állapította meg, hogy nem hiába töltötte idejét Reményi Andor mellett, lám hasznát veszi a leckéknek, melyeket tőle kapott. Sikerült művelt és firom ember színében feltünnie e falusi ártatlanság előtt, aki bizonyára nem hallott ilyesmit otthon, a faluban soha régi társaságától. Vajjon a falusi jegyző, a tanító, a pap, vagy a szomszéd birtokosok bármelyike képes volna ilyesmit kitalálni? Aligha.

(Folytatjuk.)

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: DR. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel: Grátzer Antal. Szerkesztőség: V., Gr. Klebelsberg-utca 29. Telefon: 120-856. Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 19. Telefon: 132-883, 139-926. — Előfizetési ár egy évre 14 P, félévre 7 P, negyedévre 3·60 P. Egyes szám ára 30 fillér. Csekkszámla: 21.363. Kéziratok, képek, rajzok megőrzését vagy visszaküldését a szerkesztőség és a kiadóhivatal nem vállalja. — Nyomatott a Stádium Rt. mélynyomó-körforgógépein. Budapest, V., Honvéd-utca 10. Felelős: Győry Aladár igazgató.

LESZ MÉG SZŐLŐ –

LÁGY KENYÉRREL!..